Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 195 (13909) | 1972 оной августын 19, суббото | Сэн 2 мүнгэн

[Т]ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — [Б]ҮХЫ ХҮСЭЕЭ

[...]үнөө жэлдэ манай совхоздо [...]лан. тарялангай ургаса [...]гүй. Нёдондо намарһаа эхи[...]байгша оной июль һара хү[...]р шииг нойтө багатай, ган[...]байгаа. Үтэгжүүлгэ, уһалал[...]лаар, ажалшадай оролдол[...] һайн сабшалан дээрэһээ [...]ар бүриин 8—10 центнер үб[...] (12—15 центнерэй орондо)

[...]анай ажахын бүхы адууһа [...] бүдүүн тэжээлээр ханга[...]хатэдэ яашье хүрэхэгүй юм. [...]аргаһан түсэбэй ёһоор, [...] гектар сабшалан дээрэһээ [...]14 центнер үбһэ хуряажа [...] байгаабди. Мүнөө 1235 [...] сабшалан дээрэһээ миил [...] центнер үбһэ хуряагаад

[...]э хуряалгаар саашанхи ар[...]жонуудаа тоолоожо үзэ[...]ай, ниитэ дээрээ һайн лэ [...]20 мянган центнер үбһэн [...] гэхэ гү, али түсэбэйнгөө [...]ай хоёр хубиие арай гэжэ [...]э болонобди.

[...]элэй энэ дутагдалые юу[...]усэлдүүлжэ, хайшан гээд [...] малаа һайнаар ондо [...]а, ашаг шэмыень дээшэ[...] гэшэбибди гэһэн асуу[...]рсаар табигдажа, совхозой [...]рилэгшэд, мэргэжэлтэд [...]алшадай һанаа сэдьхэл [...] байна. Энэ шухала асуу[...]эртэнһээ һайса бодожо, [...] эмхидхэхэ ёһотой боло[...]

[...]а малай тэжээлдэ ганса[...]һэн бэшэ, үшөө олон ян[...]мэтэ тэжээл — сенаж, [...]үбһэнэй гурил, модоной [...]а намаа, куузику, һолоо[...]э заргын зүйлнүүд хэрэг[...]г байһаниинь мэдээжэ. [...]да тэжээл элбэг ехээр бэ[...]э абаха арга боломжомнай [...]аргүйшэг. Гэбэшье зарим [...]эрэнь нэмэрлүүлхэ нөө[...]а бии. Нэгэдэхеэр, силос, [...]аралгада, үбһэнэй, вита[...] гурил бэлэдхэлгэдэ буу[...]аахай, буртаг үбһэ, та[...] заха, ойн соорхой хүрэ[...]шажа суглуулбал, түсэ[...]раалагдаһанһаа 50—60 [...]эр үлүү шэмэтэ тэжээл [...]жэ шадаха байнабди. Хо[...]р, тарялан дээрэхи һо[...] ногоошье суур үлөөнгүй [...]жэ һүрилхэ, бүридхэлдэ [...]логдоно.

[...] тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ [...]й набшаһа бэлэдхэлгые [...]үй үргэлжэлүүлжэ, 2300 [...]ээ доошо бэшые суг[...]луулжа абаха даалгабари фермэ, бригада бүхэндэ үгтэнхэй. Мүн ондоо тээһээ 4 мянган центнерһээ доошо бэшэ үбһэ сабшажа абаха хэбжээн хараалагдаа.

Абаһан үбһэ тэжээлэйнгээ бүхы зүйлые нарин нягтаар бүридхэжэ, хорёолжо абаха, гээлтэ хоролтодо, гэмтэл хохидолдо оруулхагүйн тула һайнаар харууһалан хамтаалха хэмжээнүүдые эртэнһээ эмхидхэхэ тушаа зохихо заабари отделениие эрхилэгшэдтэ, бригадирнууд болон малшадта үгтэнхэй. Мүн малайнгаа тэжээлые намар, үбэлэй сагта зүбөөр хубаарилан, гамтай наринаар гаргашалхын хойноһоо шанга хиналта табижа байха шухала болоно.

Тиихэдэ намарай үрин дулаанай хаһада адууһа малаа һайнаар бэлшээжэ, шадал хүсыень һайса абхуулхын тула оролдохо байнабди. Тобир тарган мал үбэлхабарай хашанха хүндэ сагые тэсэбэритэй һайнаар дабажа шададаг байһаниинь малшан бүхэндэ мэдээжэ. Малаа намар бэйхада таргалуулжа шадабал, үбэлдөө үбһэ тэжээлшье ехээр алмагдаха бшуу.

Манай совхоз хуушан буряад заншалаар гансахан үхэр, адуу, хони, ямаа үдхэдэг бэшэ, мүн гахай, шубуу олоор тэжээнэ. Энэ хадаа мүнөө үеын хүгжэнги хүдөө ажахын үмэнэ табигдаһан зорилго, арад зоной эдеэ хоолой зүйлые элбэг дэлбэг болгохо гэһэн гүрэн түрын бодолго мүн. Имэ олон һалбаритай ажахыгаа саашадань улам һайнаар хүгжөөхын, ашаг олзо ехэтэй болгохын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо ёһотойбди. Энэмнай алишье талаараа — гүрэндэ, ажахыда, ажалшадташье аша туһатай ха юм.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө совхозоймнай ажалшан бүхэн оролдожо байна. Энэ үедэ бидэнэй ойрын шухала зорилго — ниитынтээ адууһа малые садхалан дулаанаар үбэлжүүлхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, тоо толгойень улам олошоруулха, ургууһан таряа талхаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха хэрэг болоно.

П. БОЛОНЕВА,
Бэшүүрэй совхозой главна агроном.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБЭЙ ХЭР ЗЭРГЭ ДҮҮРГЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

(1972 оной августын 15-най мэдээн).

Аймагууд	Бүхы сабшалангай сабшалгаһаниинь (процентээр)	Үбһэнэй бүхы дөө һүрилэгдэһэниинь (процентээр)	Силосой дарагдаһаниинь (центнерээр)	Үбһэнэй гурилай татагдаһаниинь (процентээр)	Сенажай дарагдаһаниинь (процентээр)
Кабанскын	83	58	481436	60	84
Прибайкалиин	69	55	111240	—	—
Түнхэнэй	59	38	182060	—	—
Захааминай	53	26	45960	5	90
Загарайн	52	29	5630	7	112
Бэшүүрэй	49	29	8250	38	37
Хяагтын	45	22	—	—	13
Мухар-Шэбэрэй	44	21	4230	46	27
Хэжэнгын	44	21	33350	20	50
Улаан-Үдын	43	28	23200	29	109
Хурамхаанай	43	27	—	—	4
Баргажанай	41	23	—	—	—
Ахын	40	20	—	—	—
Хоринн	39	24	9250	4	28
Сэлэнгын	38	24	—	15	29
Яруунын	36	9	76820	18	13
Хойто-Байгалай	38	14	»	»	»
Баунтын	33	18	»	»	»
Зэдын	25	13	950	17	19

Эндэ толилогдоһон тоо мэдээн дээрэһээ харахада, республикын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ шиидхэхы үедөө ороод байна. Илангаяа һүүлшын долоон хоног соо нилээд ехэ газарай ногоон сабшагдаа, хуряагдаа.

Тингэжэ бүхы дээрээ 180 мянга гаран гектарай ногоон сабшагдаа гэхэ гү, али бүхы сабшалангай 44 процентынь ногоон унагаагдаад байна. Бүхы сабшагдаһан газарай 82 процентынь үбһэн абтаа. Ондоогоор хэлэбэл, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 40 гаран мянган гектараар ехэ газарай ногоон сабшагдаа. Мүнөө аймагуудта хамта дээрээ 12.372 тонно үбһэн һүрилэгдөөд байна гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2 мянган тонноор ехэ үбһэн абтаа гээшэ.

Тиихэдэ Кабанскын аймагай ажахынууд хэрбээ нёдондо энэ үедэ 42,8 мянган центнер үбһэ абаад байһан һаа, мүнөө 119,5 мянган центнер үбһэ һүрилөөд, бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 60 процентдээ дүтэлүүлээ. Мүн Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозууд нёдондо энэ үедэ 60,5 мянган центнер үбһэ һүрилөөд байһан һаа, мүнөө тэрээнһээ хоёр дахин шахуу ехэ үбһэтэй болонхой. Баргажанай, Хурамхаанай, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Сэлэнгын аймагууд үнгэрһэн жэлэйхиһээ ехэ үбһэ абаа.

Гэхэтэй хамта республика дотор үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тиимэшье эршэмтэй шангаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, бүхы дээрээ колхоз, совхозууд үбһэ абаха түсэбөө миил 24 процентдэ хүргөөд байна гэхэ гү, али түсэбөө хүсөөхын тула аймагууд бүхыдөө үшөө 37.646 тонно үбһэ сабшажа абаха ёһотой болоно. Яруунын, Зэдын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын аймагууд үбһэ хуряажа абаха түсэбөө һаял 10—21 процентдэ хүргөөд ябана. Зэдын аймагай ажахынууд түсэбэйнгөө ёһоор 528,2 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ аад, мүнөө оройдоол 66 мянган центнер үбһэ һүрилэнхэй. Яруунын аймаг 492,6 мянган центнер үбһэ абаха даабаритай аад, миил 43,7 мянган центнер үбһэ һүрилөө. Хэрбээ энэ янзаараа хүдэлхэ болоо һаа, түсэбөө дүүргэхын тула эдэ аймагууд үшөө хоёр һара соо үбһэеэ сабшаха, хуряаха болоно. Энэмнай яашье бүтэхэгүй хэрэг. Мүнөө хаа хаанагүй таряа хуряалгада орохо халуун хүдэлмэриин хаһа тулажа ерэбэ ха юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, үбһэ хуряалгые эрид түргэдхэхэ, тариянда орохо болотор ехэнхи үбһэеэ абаад байхын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ шухала. Энэ жэлдэ сабшалангай ургасын муу байһаниие хараада абажа, ои модо, бургааһа шугы ухашалжа, тарялангай заха сабшажа, ногооной хагдартар һогооборишье үлөөнгүй абаха, үбһэ тэжээл шадаал һаа, ехээр бэлэдхэхые ажахы бүхэн оролдохо байна.

Байгша ондо колхоз, совхозуудта нёдондонойхиһоо сенаж, витаминтай ногооной гурил ехээр бэлэдхэгдээ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ республика дотор энэ үедэ 161 мянган центнер сенаж, 25,8 мянган центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдэһэн байбал, мүнөө 210 мянган центнер сенаж дарагдаад, 34,6 мянган центнер үбһэнэй гурил татагдаа. Илангаяа Загарайн, Захааминай, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагууд сенаж ехээр даража, түсэбөө үлүүлэн дүүргөөд байна. Гэхэтэй хамта Бэшүүрэй, Хоринн, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагууд нёдондонойхиһоо һураггүй бага сенаж дараад байхаһаа гадна, түсэбөө арай гэжэл 13-19 процентдэ хүргэнхэй. Олонхи ажахынуудта үбһэнэй гурил татаха хүдэлмэри үшөө хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Загарайн, Захааминай, Хоринн, Сэлэнгын аймагууд витаминтай ногоо багаар бэлэдхээ.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие үдэрһөө үдэртэ шангадхаха саг ерэө.



АЖАХЫДАА ЭРХИМЛЭҺЭН ҮБҺЭШЭД

Ходо хура бороогой орожо һаатуулаашье һаань, Захааминай аймагай Санагын совхозой үбһэшэдэй олонхи звенонууд августын түрүүшын 15 хоног соо нилээд ехэ газарта үбһэ сабшажа, олохон һүри бодхоожо шадаа.

Энэ ажахы түсэбэйнгөө ёһоор байгша ондо 5 мянга гаран гектарай ногоо сабшажа, бүхыдөө 50,8 мянган центнер үбһэ һүрилхэ, мүн 10 мянган центнер сенаж дараха зорилготой. Мүнөө августын тэн болоод байхада түсэбөөр хараалагдаһан үбһэнэй 50 процентнь абтаад байна. Зарим түрүү звенонуудынь үбһэ абаха даабарияа дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Жэшээлхэдэ, Шүтэн гэжэ газарта үбһэ сабшажа байһан С. Д. Цыдемпиловэй хүтэлбэрилдэг 13 хүнһөө бүридэһэн звено түсэбэйнгөө ёһоор 2500 центнер үбһэ абаха аад, тэрэнээ 80 процент дүүргэжэ, совхоз соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гаранхай. Ой модоной заха, һужаа г, болдог дошо газарнуудта сабшалга хэдэг үбһэшэдэй дундаһаа коммунист С. Д. Банзаракцаевай, Б. Б. Аюшеевэй звенонууд үдэр бүри тус тустаа хоёр-гурбан һүри бодхооно гэхэ гү, али 70—80 центнер үбһэ сомоно.

Сагаан-Бэлшэр, Наринай-Адаг гэхэ мэтэ газарнуудта совхозой комсомолой секретарь Виктор Бандеевэй хүтэлбэрилдэг залуушуулай звено, мүн ажахыда туһалхаяа ерэһэн лесхозой, госпромхозой залуушуулһаа бүридэһэн Бадма Башлеевэй даадаг звено баһал бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр тус тустаа 13-14 һүри бодхоонхой.

Совхоз дотор мүнөө үбһэшэдэй 22 звено хүдэлнэ. Тэдэнэй габшагай ажалай ашаар Санагын совхозойхид адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула хура бороотойдошье арга хүргыень оложо, үбһэеэ шанар һайнтайгаар, түргэнөөр хуряажа абахын түлөө тэмсэнэ.





ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрүү звеное даагша С Д. Цыдемпилов. Үбһэн оньһон машинаар һүрилэгдэнэ. Сенаж даралга дээрэ.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

[...]ДЭРЖЭ ОРОО

[...]аг соогоо эгээн түрүү[...]байгалай совхоз горо[...]гаса хадажа, хуряа[...]лээд, шэнэ ургасын [...]-түрүүшын 600 цент[...]лэмэл һайн горохой [...] бэлэдхэлэй пунктда [...]а.

[...]эндэхи Кабанскын [...]й нэгэдэхи, гурбада[...]деленинүүд горохой [...] түлэг амяарлан ха[...] байна. Түрүүшын [...] агрегат хүдэлжэ, 40 [...]й ургаса баал бол[...]

А. ХАЛТУЕВ.

[...]АХАДҺАА [...]ҮҮЛБЭ

[...]н совхоздо үбһэ тэжээл [...]э шухала хүдэлмэри тү[...]а ябажа байна. Ажахы[...]звено хүдэлнэ. Эндэхид [...]ектар сабшалан дээрэһээ [...] центнер үбһэ тэжээл [...]э адууһа малда бэлэдхэ[...] түсэбтэй юм. Һаянай [...] совхоздо 2215 гектар [...]ай ногоон унагаагдаа, [...]тар талмайн үбһэн һү[...] байна.

[...]евниковэй даадаг зве[...]эһэн гэжэ газарта ажал[...]айна. Звеногой гэшүүд [...] центнер үбһэтэй болобо. [...] мэдээжэ луговод Доржи [...]ч Ракшаевай ажал ту[...]э хэдэн үгөөр хөөрэжэ [...] Үнгэрэгшэ 1971 ондо [...]азарович отделенидэ бэ[...]рэн бүхы үбһэнэй тэн ха[...] сабшажа, гектар бүриһөө [...]гээр арба гаран центнер [...]ажа абаһан юм. Мүнөө [...]оржи Базаровичай зве[...] гектар сабшалан дээрэ[...]нган центнер үбһэ аба[...]эй. Энэ ажалша бэрхэ [...] 100 гектар сабшалан[...]оо хуряагаад байна.

Б. ЛАНДАПОВ.
[...]ын аймаг.

Финляндиин президент айлшалһаар

СУХУМИ. (ТАСС). Советскэ Союзда юрэл айлшалжа ерээд байһан Финляндиин Республикын президент Урхо Калева Кекконен Сухумида амаржа байһанаа августын 17-до мордоо. Президенттэй хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин бусалсаба.

У. К. Кекконениие, А. Н. Косыгиниие, В. П. Мжаванадзе, Абхазай АССР-эй хүтэлбэрилэгшэд аэродром дээрэһээ үдэшөө.

* * *

У. К. Кекконен, А. Н. Косыгин тэрэл үдэртөө Москва ерэбэ.

Таряа хуряалгын ябаса тухай

Ороной колхозууд, совхозууд августын тэнгээр тарилгынгаа талмайн хахадай — 59.603 мянган гектарай ургасые хадаад байба. Тэрэнэй 96 процентнь ороохо таряан сохигдоо. Энээн тухайда СССР-эй ЦСУ мэдээсэбэ.

Украинада, Молдавида, Узбекистанда, Азербайджанда залаата ургамалнууд хуряагдажа дүүрэнтээ. Российн Федерациин механизаторнууд бүхы талмайн 55 процентые хуряагаад байна. Белоруссиин ажахынууд ороохото ургамалнуудайнгаа дүрбэнэй гурбан хубиһаа ехые хадаа. Бүхы талмайн таряан сохигдоо.

Казахстанай хойто нютагуудта хуряалгын хүдэлмэри эхилбэ. Республика доторнь 3.735 мянган гектарай таряан хадагдаа. Энэнь бүхы тарилгын табанай нэгэ хубиһаа халта бага байна.

Орон доторхи бүхы кукурузын гурбанай нэгэ хуби шахуугай — 6.158 мянган гектарынь хуряагдаа.

Ороной механизаторнууд ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табиха гэжэ оролдон, хадагдаһан тарялангай газар дээрэ паар хахална. Намарай тарилга хэхэ 26337 мянган гектар талмай бэлдэгдээ.

(ТАСС).

Ханинарай уулзалга

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа, совет эхэнэрнүүдэй делегацитай Монголой олониитын түлөөлэгшэдэй хэһэн баярай уулзалга эндэхи Д. Нацакдоржын нэрэмжэтэ театр соо болобо. Улаан-Баатарта үнгэргэгдэжэ байгаа Азиин ба Африкын оронуудай эхэнэрнүүдэй хоёрдохи конференциин делегадууд уулзалгада уригдаа.

Монгол эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, мэдээжэ уран зохёолшо С. Удвал, нииелэл хотын олониитын түлөөлэгшэд эндэ үгэ хэлээ.

МНР-эй Арадай Ехэ хуралай депутат, Улаан-Баатарай үйлэдбэриин комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Ц. Амгалан ингэжэ мэдүүлбэ: манай ороной үйлэдбэриие хүгжөөхэ, манайда хүдэлмэришэн ангиие, инженерно-техническэ интеллигенциие бии болгохо хэрэгтэ совет хүнүүдэй, Соведүүдэй ороной алдарта хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдэй ехэ габьяануудтай байһыень Монгол ороной хүдэлмэришэн анги хэзээшье мартахагүй гэбэ.

Совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова харюутай үгэ хэлээ.

Президент Марианотай уулзаба

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Армениин ССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. П. Манасарянай толгойлһон, Азиин ба Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын Советскэ комитедэй делегаци Конгын Арадай Республикын президент Марианотай уулзаба.

ДРВ-гэй МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор ингэжэ хэлэгдэнэ: американ авиаци августын 16-да Ханойе, тэрэнэй оршон тойронхиие бомбодоо. Тиин, байгша оной апрельһээ хойшо Ханой хото 19 үдэрэй туршада США-гай авиациин сохилто доро байгаа.

Хойто Вьетнамай олохон горадууд, провинцинуудай ба уезднүүдэй түбүүд апрельһээ хойшо мүнөө хүрэтэр бомбодогдожо, американ флодой кораблүүд дээрэһээ артиллереэр буудагдажа байһаар. «В-52» гэдэг бомбардировщигууд Хайфоной оршон тойрондо, Тханьхоа, Нгеан, Хатинь, Куангбинь провинцинуудай зарим районуудта, Виньлиниин зонодо бомбонуудые хаяна.

Вьетнамай Демократическа Республикын правительство ДРВ-гэй хүн зоноор олон районуудые бомбодожо байһанайнь түлөө Холбоото Штадуудта эрид шууд буруушаал мэдүүлээд, Хойто Вьетнамые бомбодохо ба буудахаяа, портнуудтань минэнүүдые табихаяа болихо, ДРВ-гэй сүлөөтэ, аюулгүй байдалда халдаһан бусад бүхы ябуулгануудые болюулха эрид шанга эрилтэ табина гэжэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ.

Аха дүү социалис оронуудай, тэрэшэлэн амгалан байдалые, үнэн зүб хэрэгые шухалада тоолодог оронуудай правительстванууд болон арадуудта, уласхоорондын ба демократическа бүхы эмхинүүдтэ, американ арадта хандаһан, США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, ороноо абархын түлөө жагсан бодоһон вьетнам арадай тэмсэлые бүри ехээр дэмжэхыень уряалһан уряа ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ дотор бии.

ХОЁР ОНДОО БАЙДАЛТАЙ

Байгша оной түрүүшын хахадта мал ажалай продукци үйлэдбэрилгөөр, гүрэндэ худалдалгаар аймаг дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Заречный» совхозой малшад эрхимлэжэ гараа. Тус ажахы һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб, даабариие үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Совхоз 7280 центнер һү һааха, тэрэнэйнгээ 5500-е гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, 7388 центнер һү абажа, 5514-ень гүрэндэ тушааба. Юрэнхы дээрэнь харахада, совхозой хэрэг байдал муу бэшэ гэхээр. Зүгөөр гүүртэнүүдэй хүдэлмэриие туд бүридэнь анхаралтайгаар шэнжэлэн харабал, хоорондоо ехэхэн илгаатай юм. Тиимэһээ гээгдэжэ ябаһан гүүртэнүүд ажахыгаа хойшонь татана, ингэжэ түрүү коллективүүдэй ашаар совхоз һайн тоодо оролсоно бшуу. Теэд энэ янзаар урагшаа холо ошохонь бэрхэтэй ааб даа.

Совхозой партком, дирекци болон рабочком энээниие хараадаа абажа, һү һаалияа дээшэлүүлхэ талаар бии байһан али бүхы арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ бээ гэжэ найдая.

«Заречный» совхоз—аймаг дотороо һү һаалиин эгээл томо ажахынуудай нэгэн. Зуһаланда гарахын урда тээ эндэ һүнэй зургаан фермэ бии байһан. Харин мүнөө Ёнхорой ба Дэбээнэй фермэнүүд нэгэдхэгдэнхэй. Бүхы табан гүүртэнүүдтэ 875 үнеэд бии. Тэдэнэй 552-ынь тугаллахай.

Энэ ажахы бэлшээриин газараар баян. Зүгөөр совхозой ба отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн мэргэжэлтэдэй зүгһөө сагаан эдеэ абалгада, малшадай дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ анхарал багаар табигдаа.

Зургаан һарын туршада совхоздо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 854 килограмм һүн һаагдаа, харин аймагай зарим ажахынууд үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һаагаа. Сэхыень хэлэхэдэ, тус ажахыда хоёрдохи кварталда һү һаалинь нэгэ бага дээшэлээ. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэһэн байгаа. Хуушан Харуулай, Ёнхорой, гурбадахи фермын ходол гээгдэжэ ябадаггүй һаа, энэ ажахын һү һаали һураггүй дээгүүр байха бэлэй. Һү абалгаар ба гүрэндэ худалдалгаар нэгэдэхи кварталай, хахад жэлэй түсэбүүд үлүүлэн дүүргэһэн Цагаан Усанай, мүн урдын Дэбээнэй гүүртэнүүдэй коллективүүд муу бэшэ байдалтай гэжэ хэлэлтэй.

Л. Г. Якимовагай даадаг һүнэй Түбэй фермэ жэлэй эхинһээ хойшо түрүү гэжэ тоологдоно. Энэ коллектив мүрысөөнэй дүнгүүдээр совхозой дирекци, парткомой болон рабочкомой дамжуулгын Улаан тугые бата барижа байнхай. Эндэхи табан һаалишад — А. Д. Тоут, Тамара Жамбалова, Е. Б. Галсанова, Валентина Сергеева, Екатерина Колодина, мал адуулагшад—И. А. Рябов, Н. С. Поярков, П. Ф. Трутнев гэгшэд хахад жэлэй дүнгөөр мүнгэн шангуудта хүртэһэн. Коллектив һү һааха 6 һарынгаа түсэб даабариие 118,8 процент дүүргээ. Эндэхи һаалишад жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө 958 килограмм һү һааһан байна. Гүрэндэ сагаан эдеэ тушааха даабаришье баһал үлүүлэгдээ.

Харин Хуушан-Харуулай гүүртын коллектив һү һааха түсэбөө оройдоол—93, гурбадахи фермын коллектив 97 процент дүүргэһэн байха юм.

«Заречный» совхозой һаалишад мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограмм һү һааха уялгатай. Теэд зургаа һарын дүнгүүдээр энээнэйнгээ хахадтанышье хүрөөгүй юм. Гээгдэжэ ябаһан гүүртэнүүд бүри бага дүнгүүдтэй. Түбэй гүүртын түрүү һаалишад Т. Д. Жамбалова, А. Д. Тоут гэгшэд энэ хугасаада үнеэн бүриһөө туд бүридөө 1305, 1246 килограмм һү һааһан байна. Абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула ажахын һаалишан бүхэн габшагай бэрхээр ажаллаха зэргэтэй.

Б. ЖИГЖИТОВ.
В. КЛОЧИХИН.

Зэдын аймаг.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭРХИМ БЭЛЭДХЭЛТЭЙ, ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙ

КПСС-эй обкомдо болоhон семинар-зүблөөнhөө

«Партийна документнүүдые hэлгэлгэ тухай» тогтоол баталан абаhан КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй болохо үнгэрhэн сагhаа хойшо гурба hара болохоёо байна. «Партийна документнүүдые hэлгэлгэ тухай» асуудал партиин райкомуудай пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эгээ мүнөө энэ шухала асуудал партийна эхин организацинуудай хамтын суглаан дээрэ түлэг дундаа хэлсэгдэжэ байна. Иигэжэ энэ гүнзэгы удхатай эмхидхэлэй политическэ хүдэлмэри партийна организацинуудта үргэнөөр ябуулагдажа, ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байhан зэргэтэй.

КПСС-эй XXIV съездын хараалhан зорилгонуудай үндэhөөр абтаhан партиин Центральна Комитедэй май hарада болоhон Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, республикын коммунистнууд өөhэдынгөө дүүргэдэг үүргэ, урдахи харюусалгаяа улам дээшэлүүлхэ, коллективэнгээ үйлэдбэриин хэрэгтэ эдэбхитэйгээр, нэтэрүү оролдотосотойгоор хабаадалсажа, хубитаяа горитойгоор оруулхын түлөө ехэ эрмэлзэлтэй байhанаа элирхэйлнэ. Партиингаа зэргые улам бэхижүүлхэ, коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха үүргэ эдэбхижүүлхэ, журам бүри шангадхаха, партийна организацинуудай ажал ябуулга бүхыдэнь hайжаруулха хэмжээнүүд абтана.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ хэр зэргын бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhан тухай асуудал КПСС-эй обкомдо болоно үнгэрhэн партиин райкомуудай эмхидхэлэй болон юрэнхы таhагуудые даагшанарай семинар зүблөөн дээрэ табигдаа hэн. Тэрэ семинар-зүблөөнэй үедэ болоhон хөөрэлдөөнhөө хэдэн баримтануудые эндэ харуулая.

Семинар-зүблөөн дээрэ түрүүлэн үгэ хэлэhэн **КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой эмхидхэлэй таhагые даагша М. Г. АВДОХИНА** иигэжэ тэмдэглээ:

— Манай городской партийна организаци коммунистнуудайнгаа, эхин организацинуудайнгаа тоогоор болоходо эгээл томо ааб даа. Партийна эхин организацинуудай (цехүүдэйхиие оруулалсангүй) 400 болонхой. Партийна 430 бүлэг бии. Коммунистнуудай 15.4 мянга гаран. Ямар хэмжээнэй эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэгдэхэ ёhотой байhаниинь эдэ тоонууд бодотоор харуулжа үгэнэ бшуу.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэл, үнэндөө, КПСС-эй XXIV съездын боложо үнгэрэмсоор лэ эхилээ гэжэ хэлэхэ ушартайб. Партийна хүдэлмэриин онол арганууды улам нарижуулан hайжаруулха, коммунистнуудай түрүү ябаха үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, партийна журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай дүшөөд шахуу асуудал үнгэрhэн үедэ КПСС-эй горкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ, партийн доторой хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнуудаар олон тоосоонууд зүбшэгдөө. Партийна организацинуудта болоhон тоосоото hунгалтын суглаануудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ саг үргэлжын хиналта доро абтанхай. Тэндэ коммунистнуудай хэhэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай, оруулhан дурадхалнуудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhыень мүн ходо шалганабди.

КПСС-эй райкомууд парти доторой хүдэлмэри hайжаруулха, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы шадабари дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл улам дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа онсо табидаг болонхой. Илангаяа партийна суглаа болзор соонь, эмхи гуримтайгаар, аша үрэ ехэтэй байхаар үнгэргэхэ хүдэлмэридэ хубилалта ехэ. Партийна суглаанай удха шанар ехэ, үүргэнь сэгнэшэгүй байна. Коммунистнуудай хүмүүжэхэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, журам бэхижүүлхэ, түрүү ябаха үүргэеэ гүнзэгыгөөр мэдэрхэ таладань суглаанай али зэргын ехэ нүлөөтэй байhыень бодото байдал гэршэлнэ.

Эдэ дээрэ хэлэгдэhэн хэдэн хэмжээнүүд хадаа коммунистнуудай партийна документнүүдые hэлгэхэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр, нарин нягтаар үнгэргэхэ хэрэгтэмнай hайнаар нүлөөлхэ байhандань этигэнэбди. Тадна энэ асуудалаар КПСС-эй райкомуудта партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн болоhон, тэдэнэртэ заабари үгтэhэн, коммунистнуудай бүридхэл шалгаха, бүридхэлэй карточка доторхи тэмдэглэлнүүдэй хэр зүб байhые сасуулжа үзэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Тиихэдэ партийна эхин организацинуудта коммунистнуудай хамтын суглаанууд боложо байна. Тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй энэ асуудалаар абаhан тогтоол зүбшэн хэлсэгдэнэ, саашадаа партийна организацинуудай, коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд хараалагдана. Эдэ суглаанууд эмхитэйгээр үнгэрнэ, дутагдалнууд элирхэйлэгдэнэ, хазагай ябадалтай, журам hулатай, эдэбхигүй коммунистнуудые эрид хурсаар шүүмжэлжэ, саашадаа бэеэ гартаа абажа, заhарха эрилтэ шангаар табина.

Зүгөөр энэ хэрэгтэ зорюулагдан хэгдэжэ байhан бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэнүүд огто үгы гэжэ яажа болохоб. Зарим эхин организацинуудта партийна суглаа зарлаха болзор баримталагданагүй, суглаа үнгэргэхэдөөшье жэжэ бутархай, юрэнхы асуудал зүбшэнэ, бэлэдхэлынь шье хилбар байдаг. Бүгэдэ коммунистнууд КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые hайнаар бэелүүлнэ гэжэ хэлэжэ болохогүй. Райкомууд, горкомшье хадаа партийна эдэбхитэдтэй hанаhандаа хүрэжэ хүдэлнэгүй.

Коммунистнуудай түрүү ябаха үүргэ дээшэлүүлхэ, журам бэхижүүлхэ, тэдэниие партийна байгууламжын гол асуудалнуудые мэдэдэг байхаар hургаха, тус бүриндэнь партийна даабари үгэхэ, тэрэнэйнь дүүргэлтые шангаар хиналха гэхэ мэтын асуудалнуудта анхарал онсо хандуулагдаха байhаниинь дамжаггүй.

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша И. Л. ПОЛХОНОВ:

— КПСС-эй XXIV съездhээ, илангаяа партиин ЦК-гай майн Пленумhээ хойшо партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри нилээд эдэбхижэжэ, аша үрэньшье баяжажа байна гэжэ тэмдэглэхэ зэргэтэйбди. Партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгые саашадань улам hайжаруулха зорилго хараалhан холын хараата түсэб зохёогдоhон, райкомой бюрогой заседани дээрэ баталагдаhан байха юм. Тэрэ түсэб соо коммунистнуудай тоосоо зүбшэн хэлсэхэ, партийна hунгагдамал эдэбхитэдые hургаха, hайнаар хүтэлбэрилхэ гэхэшэлэн шухала шухала асуудалнууд оруулагданхай.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй болоhонhоо хойшо эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ hайнаар бэлдэхэ зорилго хараалhан хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа hэн. Энэ шухала хүдэлмэриие hайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай асуудалнууд партийна эхин организацинуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Тиихэдээ гол түлэб коммунистнуудай түрүү ябаха үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ партийна даабари дүүргэхэ асуудалнуудта анхарал горитой табигдана.

Коммунистнуудай партийна даабаряа хэр дүүргэжэ байдагыень организаци бүхэндэ шалгагдана. Тиихэдэ зарим нэгэ коммунистнууд үни удаан сагта ямаршье даабаригүй гү, али харин тиихэдэ нүгөөдүүлынь хэдэ хэдэн даабаритай байжа байhан баримтанууд ушараа. Гадна зарим коммунистнууд зайгуултажа, нэгэ газар удаан тогтожо хүдэлдэггүй байна. Энэ ушар коммунистнуудай журам hуладуулна, даалhан хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандаха, бүридхэл бусайдуулха эрхэ байдал олгоно. Тиимэhээ коммунистнуудай нэгэ организациин бүридэлhөө гаража, нүгөө организацида оролгые гуримшуулха шухала болоо гэhэн тобшолол хэгдээ. Хэнэйшье мэдэhээр, иишэ тиишээ ябуултадаг лэ хүнэй өөрынь журам hула байдаг, ажал хүдлмэридөө, даалhан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг байhаниинь элитэ ааб даа.

Партийна журам hулатай, эдэбхигүй, оhол нозгой, партийна зэмэ тохуулhан коммунист бүхэнтэй тусхайта хөөрэлдөө хэжэ эхилээбди. Иимэ хөөрэлдөө партиин райкомой секретарьнар, бюрогой бусад гэшүүд үнгэргэнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, партиин Уставай эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй, бүдүүлиг, залихай, хойрог ябадалтай хүнүүд дайралдахаяал hанадаг шуу.

Улаан-Үдын авиационно заводой парткомой секретариин орлогшо Ю. Г. ХОЛШЕВНИКОВ:

— Коммунистнуудайнгаа эдэбхи үүсхэл бадаргажа, түрүү зэргэдэ ябаха үүргыень, харюусалгыень дээшэлүүлжэ, шанга журам барижа шадаал hаа, партийна организацияа бүхы дээрэнь бэхижүүлхэ, дайшалхы шадабаритай болгохо байhамнай мэдээжэ. Энэ талаар манай партийна организацида горитой хүдэлмэри хэгдэнэ, үрэ дүнгыньшье эли харагдана гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Даалhан хэрэгэйнгээ түлөө ехэ харюусалгатай, хүтэлбэрилхы, үүргэеэ hайн мэдэрhэн, нүхэдтөө эрилтэ шангатайгаар хандадаг коммунистнуудай даалhан ажалша коллективүүд эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, амжалта туйладаг байна.

Тиимэhээ манай заводой дирекци, партком, партийна эхин организацинууд коммунист кадрнуудые үйлэдбэриин участогууд дээгүүр зүбөөр хубаарилан табиха гэжэ оролдоно. Мүнөөнэй байдалаар болоходо диилэнхи олон бага, ехэ коллективүүдые коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй олонхинь урдань ажалай түрүүшүүл ябаhанаа дэбжүүлэгдэhэн, ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ байhаараа шалгарhан хүнүүд.

Парткомой гэшүүд коммунистнуудтай хөөрэлдөө хэжэ эхилээ. Тиихэдэнь зарим нэгэн өөрынгөө уялгата хүдэлмэридэ ханалгагүй, ниитын ямаршье даабари дүүргэдэггүй байна. Энэ талаар бидэ өөhэдөөл гэмтэй болонобди. Коммунист бүхэниие партийна даабаритай болгожо шададаггүй, адли тэгшэ эрилтэ табидаггүй байhанаймнай тэрэ бүхэнэй шэнжэ шанарые, сэдьхэл бодолынь адаглалаггүймнайл хойшолон ха юм даа. Коммунист бүхэнтэй ходо ушаржа, ажал хэрэгээрнь, ажаhуудалаарнь, хүмүүжэл болбосоролоорнь hонирхожо, хэрэгтэй сагтань туhалжа, hургаал заабари үгэжэл байха уялгатайбди. Энэ ехэ шухала зүйл.

Коммунистнуудтай тус тустайнь хэhэн хөөрэлдөөн ямар шэнжэтэйгээр үнгэрөөб, тэдэнэй ажабайдалда ямар дутагдал гү, али алдуу эндүүнүүд үзэгдэнэб, тэрэндэ ямар заабари гү, али ажаглалта хэгдээб гэхэшэлэн тэмдэглэлнүүд тусхай журнал дээрэ бэшэгдэнэ. Манай бодомжоор бидэ энээниие шухалада тоолонобди. Хожом хожомоо тэдэ бэшэhэн юумэнүүдээ дахин хаража үзэхэ, коммунистын ажабайдалда ямар хубилалтын болоhые шалгахада туhатай байха. Коммунист өөроошье энэ хэрэг ёhын тэдыдэ эхилэгдээгүй ёhотой гэжэ ойлгохо болоно.

Парткомой дэргэдэ байгуулагдаhан партида орогшодой болон персональна хэрэгүүдые урдшалан хараха ниитын комиссинууд манай хүдэлмэридэ ехэ туhа хүргэнэ. Эдэ комиссинуудта хүдэлдэг коммунистнууд партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй боложо байхада мүн ехэ хүдэлмэри ябуулхаар түсэблэнхэй.

КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь Т. И. ФЕДОТОВ:

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэл хэгдэhээр үнинэй. Энэ асуудалаар райкомой пленум болоhон, эхин организацинуудай секретарьтай хоёр дахин зүблөө эмхидхэhэн байнабди. Мүнөө партийна эхин организацинуудта хамтын суглаанууд боложо байhан үетэй. hая үнгэрhэн секретарьнарай зүблөөн дээрэ бэлэдхэлэй хэр ябажа байhан тушаа хөөрэлдөөн болоо. Дутуу дунда юумэнүүд, ойлгогдоогүй асуудалнууд үшөөл олон байhаар. Иимэ зүблөөнүүдые хирэ хирэ болоод лэ хэжэ байгаагүйдэ аргагүй хаш.

Коммунистнуудтай хөөрэлдөөн боложо эхилээ. Зүгөөр иимэ хөөрэлдөөндэ hайса бэлдэхэ, хөөрэлдэхэеэ байhан хүнэйнгөө ажалай намтар, ажабайдалынь, өөрынь шэнжэ шанарые урдшалан hайса шэнжэлhэн, мэдэhэн байха хэрэгтэй хаш гэжэ hанамаар. Нюуха, нөөхэ юумэн юун байхаб. Зарим нэгэн өөр тухайгаа сэхыень хэлэхэгүй, ямар нэгэн «нүгэлтэй» байгаа hаа, далдалаадшье туршаха гэхэшэлэн аягүй, үнэн сэдьхэлэй бэшэ зугаа дэлгэхэеэ hанадаг байhаниинь урда болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирээ.

Бараг, бүдүүзгэй гэжэ hанаhан зарим коммунистнуудай иимэ шухала хүдэлмэри эхилээшье юм гэжэ мэдээгүй байшана. Энэ хадаа партиин райкомой, партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалынь мүн болоно. Коммунистнууд хэр зэргэ партийна даабаряа дүүргэнэ гээшэб гэhэн асуудалда бидэ тусхайта анхаралаа хандуулжа байнабди.

Партийна документнүүдые hэлгэжэ эхилхэ, дүүргэхэ болзор, ямар организацида хэды багта энэ хүдэлмэри үнгэргэгдэхэб гэхэ мэтын эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд ехэ харюусалгатайгаар түсэблэгдэхэ хэрэг. Аймагайнгаа ажахынуудай промышленна предприяти болон эмхи зургаануудай эрхэ байдалhаа үндэhэлhэн график зохёогдохо ёhотой. Иимэл хараатайгаар манай райком партийна документнүүдые hэлгэжэ эхилхэ байха. •

* * *

Гэхэтэй хамта энэ семинар-зүблөөн дээрэ үгэ хэлэhэн зарим нүхэд КПСС-эй зарим райкомууд, партийна зарим эхин организацинууд эмхидхэлэй-политическэ ехэ удхатай энэ хүдэлмэридэ үшөөл hанаhанда хүрэмэ бэшээр бэлдэнэ гэжэ тэмдэглээ. Энэ талаар КПСС-эй Зэдын, Яруунын, Хэжэнгын райкомууд горитой шүүмжэлэлдэ ороо.

Семинар дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгын дүнгые КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таhагые даагша **А. Б. Бардонов** согсолоо. Тиихэ зуураа партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ hайнаар бэлэдхэл хэхэ, энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр, ёhо гурим соонь дүүргэхэ талаар бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлхэ, даалhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ, журам бэхижүүлхэ, тэрэнэй үндэhөөр парти доторой хүдэлмэриие улам hайжаруулжа, эхин организацинуудай дайшалхы шадабариие бүри дээшэлүүлхэ асуудалнууд хадаа эмхидхэлэй-политическэ энэ хүдэлмэриин гол шэглэлынь мүн болоно гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай корр.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: УЛААН-ҮДЫН ДСК-гай ТАБАДАХИ РАЗРЯДАЙ ЭЛЕКТРО - ГАГНУУРШАН, КОММУНИС АЖАЛАЙ УДАРНИК КОНСТАНТИН АБРАМОВИЧ МОРДВИН. ТЭРЭ ХАЛААНАЙНГАА НОРМО 120-130 ПРОЦЕНТhЭЭ ДООШО БЭШЭ ДҮҮРГЭНЭ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮ...

„Булад хүлэгүүдые“ жолоод...

Александр Яковлевич Емцевэй үүдэ нээжэ ороходонь, аян замда гарахаар ерэhэн хэдэн машинистнүүд таhаг соо hууба. Тэдэнэй дунда Володя, халуун сай оошолон hорожо hууна. Уралаа шатаахаяа айhан хэбэртэй, халуун сайгайнгаа ууралыень үлеэхэ юм. Александр Яковлевич Володитой мэндэшэлэлсээд, дүтэ байhан hандали дээрэ хүндөөр уухилан hуушаба. Сагаан аршуул хармаанhаа гаргажа, хүлhөө аршаха hамбаандань, Володя сай аягалаад, Александр Яковлевичай урда табижа:

— Сай ууæа, хүлhөө сэлмээгты! — гэжэ дарууханаар хэлээдхиоэ.

— Залуу нүхэр, зүйтэйл юумэ хэлэнэш, — гэжэ машинист Александр Яковлевич Емцев хэлэн, туhалагшаяа дулааханаар хараад абаба. Хоёр жэлэй турша соо Владимир Александровтай хамта хүдэлжэ байна. Энэ саг соо Володиин хадхуу үгэ хэлэжэ, ажалай журам эбдэhэниинень hанабагүй. Аха заха зониие хүндэлдэг, сэхэ сагаан hанаатай хүбүүн гэжэ ойлгоодхёо hэн. Ажаллаха дуратай, түбhэн юумэдэ дуратай, мэдэжэ абаха гэжэ оролдодог зантай хүн. Иимэ урагшаа hанаатай туhалагшатай болоhондоо Александр Яковлевич баяртай байгаа бэлэй.

hайн туhалагшагүйгөөр ашаа шэрэhэн локомотивуудые hаадгүйгөөр ябуулха гээшэнь бэрхэтэй юм. hаяшаг Слюдянка станцида ашаатай состав тушаажа абахадаа, Володя нэгэ вагоной мөөрэй тоhодуулагдаагүй байхыень обёоржорхёо hэмнай. Тэрэниие обёоронгүйгөөр замда гараа hаа, аюулдашье орожо болохо hэм шуу. Володиин харюусалга ехэтэйгээр ажалдаа хандадаг дээрэhээ энэ дутагдал усадхажа, харгыдаа hаадгүйгөөр ябагдаа hэн. Мүнөөшье болзорhоо урид ажалдаа ерээд, харгыда гараха сагаа хүлеэжэ hууна ха юм. Иимэ ажалша бэрхэ зонтой хүдэлхэдэ урматай, ажал бүтэсэтэйшье байна даа, — гэжэ Александр Яковлевич Емцев досоогоо шэбшэн байгаа hэн.

Тэрэнэй залуу ябахада машинистнүүдэй амарха ямар иимэ таhаг бии hэм? Ундаая харяаха уhаншье дүтэ ойро олдодоггүй бэлэй. Тиигэхэдэ «Зо-

ригтойшуул» ресторан... орожо, хатуу харые... шье бэлэй.

Мүнөө маши... ажал ташха ондоо... зэргэ гурба мянган... шэрэхэ локомотивуу... дохо гээшэмнай... ехэтэй ажал ааб да... шэлтэй, мэргэжэл... машинистүүдые... жолоодохыень табида... сандр Яковлевич Ем... воз, тепловоз, удаа... воз жолоододог боло...

Хүсэтэ локомотиву... тээсэ ехэтэйгээр аша... рэгтэ тон ехэ анхар... даг. hаяшаг түмэр за... ровский завод станци... зэргэ 4500 тонно аш... гараа бэлэй. Улаан-Ү... цида болзор сооо... ерээ. Түмэр замай... станцинаа нааша ча... лометр түргэнөөр... байха юм. Тиигэх... сандр Яковлевич Ем... хүсэтэй «хүлэг»... ябадагаа hайн ойлгоо...

— Ехэнхи маши... най 3200—3300 тон... абажа харгыда гара... мнай үшөөл бага бай... локомотивуудаар ду... ган тоннооhоо дээшэ а... хэ аргатай байна ха... гэhэн тобшолол... Яковлевич энэ аянша... hэн юм. Тэрэ сүүд... километрэй зайда а... дэг болоhоор үнинэй... часай 66—67 киломе... нөөр гүйлгэжэ, сүүд... —1050 километр за... шэрэжэ, Улаан-Үдын... тивна депогойнгоо... нүүдэй дундаhаа ша...

— Александр... яагаад иимэ үндэр... туйланат, — гэжэ асу... залуухан туhалагша...

— Владимир Але... оролдолгоор лэ hаадг... комотивуудые жоло... даа, — гээд хэлэдэг... юумэ хэлэжэ болоо...

К. ЖАМ...



МОСКВА. Эвдэхи түбэй научно-шэнжэлэлгын ба ой модоной промышленностиие оньhожоруулха ба электрижүүлхэ проектно-конструкторска институдта ой модо отолхо ажалые гүйсэд оньhожоруулха машина болон зэмсэгүүд хэгдэжэ байнхай. Крестецкэ Ажалай Улаан Тугай орденто туршалгын леспромхоздо «ЛП-2» түхэлэй модо сэбэрлэдэг машинанууд хүдэлжэ эхилэнхэй. Эдэ машинануудай ашаглалтада ороходонь ой модо бэлэдхэлгын хүдэлмэри дээрэ гар ажал хэрэглэгдэхээ болихо юм. Зураг дээрэ: нэгэ хүнэй хүдэлгэдэг «ЛП-2» машина модо сэбэрлээд, хэhэг болгон тайража, обоолжо байна.

ТАСС-ай фотохроника.

АЖАЛЫНЬ УРАГШАТАЙ

Аймагай ажахынуудай бэлэдхэhэн 37500 центнер үбhэнэй гурбанай нэгэ хубиие Дээдэ-Тайлсын совхозой хүдэлмэришэд хуряажа абаба. Тус ажахыда 12 звено хүдэлнэ. Иван Николаевич Рахваловай даадаг оньhожоруулагдаhан звеногой гэшүүд 3500 центнер үбhэтэй болонхой. Совхозой хүдэлмэришэн бүхэн ниитынгээ адууhа малда hайн шанартай үбhэ ехээр бэлдхэжэ абахын тула шармайн ажаллана.

Пенсионер Николай Иванович Филиппов үбhэ хуряалгын эхилхэдэ звено даажа абаhан юм. Эндэ пенсионернүүд болон hургуулиин hурагшад ажаллана. Тус звено hаянай байдалаар 920 центнер үбhэ hүрилжэ, хараалhан түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргээ. Эдэ нүхэднай ойрын гурба-дүрбэн үдэрэй туршада үшөө 180 центнер hайн шанартай үбhэ бэлдэжэ абаха юм.

Шэмэ ехэтэй витаминтай үбhэнэй гурил татаха хүдэлмэри мүн эндэ урагшатай ябана. Петр Утенковой даадаг агрегат халаан бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ шадана. Тус агрегат 100 тонно витамин ехэтэй үбhэнэй гурил татажа абаха зорилготойгоор ажаллана.

Г. МИХАЙЛОВ.

Хоринин аймаг.

50

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ...

ПОЛИТИЧЕСКЭ hУРАЛСАЛ НАРИЖУУЛАН

АЛМА-АТА. (ТАСС). Дунда Ази, Казахстан, Зүүн Сибирь болон Алас Дурнын область, хизаарнуудтахи университедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд зүблөөндэ суглараад, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан суртал бодолой хүдэлмэри ябуулха, марксизм-ленинизмын университедүүдэй зорилго тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Партийна эмхинүүдэй суртал нэбтэрүүлхэ, түбхын түрүүн хүдөө нютагуудар политическэ hуралсал эмхидхэхэ пропагандистнарые бэлдэхэ хэрэгтэ иимэ hургуулинуудай дүүргэдэг үүргэ улам дээшэлүүлхэ онол арга тухайда элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэhэн байна. Алма-Ата, Усть-Каменогорск, Владивосток, Красноярск, Чарджоудахи марксизм-ленинизмын университедүүдэй ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл онсолон тэмдэглэгдээ.

ХҮДӨӨГЭЙ БАГША-ЭРДЭМЭЙ КАНДИДАТ

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр.). «Хаанта Россин hургуулинуудта монгол хэлэ заалгын түүхэ» гэhэн темээр Агын Буряадай национальна округой hүдэнтэ нютагай багша Дулма Дарижапова диссертаци бэшээ. Национальна hургуулинуудта ород хэлэ заалга шэнжэлдэг Московско институдта тэрэ диссертацияа бэлдэhэн байна. Энэ институт СССР-эй Багшын эрдэмэй академидэ хамаатай юм.

Хүдөөгэй hургагшада багшын эрдэмэй кандидат гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

ГОРОДОЙ АГААР ХАМГААЛХА ЛАБОРАТОРИ

ЗАПОРОЖИ. (ТАСС). А. И. Воейковой нэрэмжэтэ Ленинградтахи Главна геофизическэ обсерваториин харьяата, орон доторхи эгээн томо экспедици Запорожидо хүдэлжэ эхилбэ.

— «Хүнэй ажахын ябуулгын улам ехэ боложо байhантай дашарамдан, городой уларилай хубилалта» гэhэн темээр ехэ шэнжэлгэнүүдые хэхэ зорилготойбди, — гэжэ экспедициин начальнигай орлогшо Н. С. Бурениин ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, промышленностиин эршэмтэйгээр хүгжэhэнhөө, техническэ дэбжэлтын түргэдэhэнhөө уламжалан, городуудай зоной ажабайдалые бүри зохид болгохо, агаар худар ородог промышленна хаядаhануудые үгы болгохо зорилгонууд шэнэ ба хуушан городуудай проект зохёогшодой, барилгашадай үмэнэ табигдана бшуу. Эдэниие шиидхэхын тула мүнөө ороной олон городуудта шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ. Запорожидо энэ талаар илангаяа, ехэ шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

АМАР ШАДАРАЙ 1000 ЛЕКТОРИ

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). Нанай, ульчи, нивхи, негидаль, удэгэйнэрэй — загаhашан, ангуушан угтай зоной ажаhуудаг Амар шадархи тосхонуудай лекторинуудта ленинскэ национальна политикын илан мандаhан тухай лекцинүүд уншагдажа эхилбэ.

Революциин урда тээ өөрын үзэг бэшэггүй байhан эдэ үндэhэ яhатан мүнөө Соведүүдэй ороной бусад арадуудтай хамта баян дэлгэр ажаhууна. Совет засагай жэлнүүдтэ эндэ өөрын уран зохёолшод, поэдүүд, багшанар, врачнар, эрдэмтэд... урган гараа. Нютаг зоной ажабайдалда болоhон хубилалтанууд тухай лекторнүүд хөөрэнэ. Эдэнэй дунда хойто зүгэй нютаг зоной түлөөлэгшэдшье бии.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо, Алас Дурна зүгые интервентнүүдhээ, сагаантанhаа сүлөөлhөөр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан лекцинүүд Хабаровска хизаар дотор мүнөө хүдэлжэ байдаг 1000 гаран лекторинуудта уншагдана.

АСТРОНОМУУДГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛДЭГ ТЕЛЕСКОП

РИГЭ. (ТАСС-ай корр.). Сагые тон мэргэнээр тодорхойлдог, радиогоор дамжуулагдадаг дохёонууд — астрономуудай оролдолгын үрэ болоно. Дэлхэйн элдэб орон нютагуудтахи саг тодорхойлдог албанай табяад научна бааза ходо ажаглалтануудые хэжэ байдаг.

Латвиин П. Стучкын нэрэмжэтэ гүрэнэй, университедэй обсерваторидо иимэ хүдэлмэри мүнөө автомадай туhаламжаар бүтээгдэнэ. Эндэ огторгойн фотоэлектрическэ телескоп тодхогдонхой. Тэрэнь болоhон хубилалтануудые хүнэй хабаадалгагүйгөөр тэмдэглэнэ. Энэ телескоп электронно-тоололгын түхеэрэлгэтэй. Тусхай программын үндэhөөр сагые тон мэргэнээр харуулхаhаа гадна, дэлхэйн полюсуудтахи хубилалтые тодорхойлдог юм.

ДОНЕЦКЫН ТРИКОТАЖ

Донбассай Горловско фабрикада трикотажна бүд нэхэн гаргажа эхилбэ. Тэрэнээ Украинын оёдолой олон предприятинуудта эльгээдэг юм. Фабрикын хоёрдохи ээлжээнэй барилгын дүүрэхэдэ, Горловкын трикотажнигууд жэл соо 60 миллион метр бүд нэхэжэ гаргадаг болохо.

Донецкэ областиин трикотажна промышленность түсэбтэ табан жэлэй туршада саашадаа хүгжэхэ байха. Шахтерско оёдолой-трикотажна фабрика табан жэлэй түрүүшын жэлдэ арба нэгэ миллион хэhэг эдлэлнүүдые гаргаха. Эхэнэр, эрэшүүлэй, хүүгэдэй үмдэхэ ноохон, синтетическэ утаhаар нэхэhэн джемпернүүд, жакедүүд, свитернүүд, костюмууд эндэ оёгдоно. 60 янзын шэнэ зүйлнүүд эндэ нэхэгдэн гарадаг.

Табан жэлэй дүүрэтэр Ждановска фабрикада элдэб оймhонууд нэгэ хахад дахин ехээр гаргагдадаг болохо байна. Красноармейскдэ оёдолой-трикотажна фабрика баригдажа байнхай. Эндэ дотор хубсаhан оёгдохо.

ОРОН ДОТОРХИ ЭГЭЭН ТОМО

ДЯТЬКОВО, БРЯНСКА ОБЛАСТЬ. (ТАСС). Дятьковско хрусталиин заводой филиал ашаглалгада ороо. Хрусталь зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг энэ предприяти орон доторoo эгээ томонь юм. Эндэ жэл соо 25 миллион түхэригэй амhарта гаргадаг болохо.

Шэнэ корпусууд соонь үндэр бүтээсэтэй түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Пеэшэнүүдэйнь нэгэн хрусталь гаргаха оньhожоруулагдамал линитэй. Заводой уран зураашад гоё hайхан зурагтай шэнэ амhарта олоор бүтээнэ.

МЕБЕЛИН САЛ...

ЭРТЭ УРДА СА... СКУЛЬПТУРНА ГА...

ХҮДӨӨГЭЙ МЕДИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

Түнхэнэй аймагай түб Хэрэн тосхон Буряад оронойнмай эгээл [хү]дэлэнтэ һайхан нютагуудай [нэг]ги юм. Тус аймагай ажалшад ССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн һайндэрые [ж]ажалай ехэ амжалтануудаар уг[та]хын тула эршэмтэйгээр хүдэл[жэ] байнхай.

Совет правительство арад зо[н]ойнгоо ажаһуудалые бүри һай[жа]руулхын тула хүсэл оролдолго [гар]гадаг. Мүн совет хүнүүдшье [тү]рэн түрынгөө ашые харюулхын [ту]ла бүхы хүсэеэ элсүүлэн хү[дэ]лнэ. Иимэшүүлэй нэгэн гэхэдэ, [Хэ]рэн тосхоной аймагай боль[ни]цын коллектив мүн. Тус боль[ни]цада 200 хүн хүдэлдэг. Тэдэ[нэр] аймагайнгаа ажалшадта ме[ди]цинскэ туһаламжа яһала һай[жа]р үзүүлнэ гээшэ.

Буряадай АССР-эй габьяата [врач], партиин гэшүүн Галина Прокопьевна Данилова энэ боль[ни]цын коллективые хүтэлбэрил[нэ]. Оронойнмай элдэб хото горо[дуу]дай медицинын дээдэ һургуу[ли]нуудые дүүргэһэн олохон за[луу] мэргэжэлтэд эндэ хүдэлнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, залуу хи[ру]рг Юрий Жалсанович Тулуевай Новосибирскын мединститут дүүргэжэ, Түнхэнэй аймаг хүдэлхэсэ ерэһэнһээнь хойшо хоер жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо тэрэ хэды олон хүнүүдэй амн наһые абараа гээшэб. Заримдаа амарха сагаашье гамнангүй хүнэй амине абархын тула орео бэрхэ операци хэдэг гээшэ. Тиимэһээ хирург Ю. Тулуев ямаршье сагта дуудалгаар ошохоо бэлэн байдаг. Мүн медицинын хүдэлмэрилэгшэд Г. Д. Ружина, Т. Н. Балыбина, М. М. Цыдыпова, Е. В. Демина болон бусад эрхим ажалаараа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

Долоон хоногой четверг бүхэндэ аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэд холын гүүртэ, отарануудта ошожо малшад болон хонишодой бэеын элүүрые шалгадаг, тэдээндэ хэрэгтэй медицинскэ туһаламжа үзүүлдэг. Мүн элүүр энхые хамгаалха талаар эндэ лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг.

Энэ больницын парторганизаци коллектив соогоо ехэхэн хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэнэ. Партийна организациин секретаряар Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнда хабаадагша Валерий Павлович Намсараев олон жэл удаагаар хүдэлнэ. Тиихэдэ нютагай профсоюзай комитедшье хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хажуу тээ байдаггүй. Тэрэнэй түрүүлэгшээр врач дерматовенеролог Людмила Михайловна Шаманаева һунгагданхай. Нютагай профсоюзай комитет больницын хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай, медицинын хангамжа ба ниитын хүдэлмэри тушаа асуудалнуудые шиидхэжэ байдаг.

Гэхэтэй хамта, эндэхи коллективтэ 30 комсомолшууд бии. Тэдэнэр аха нүхэдэйнгөө һургаал заабаринуудые шагнажа, ажал хүдэлмэриинь дүй дүршэлые халан абахые оролдодог. Иимэ комсомолшууд эндэ олон. Жэшээнь, түргэн туһаламжын фельдшер Т. Нефедьева, больницын ахалагша сестра А. Павлова болон бусад шударгы һайнаар хүдэлхэһөө гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

СССР-эй, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн һайндэрнүүдые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула Хэрэнэй больницын хүдэлмэрилэлэгшэд аймагайнгаа ажалшадта медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые улам һайжаруулха гэжэ шиидэнхэй.

В. ПЛУТТ.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэрэнэй больницын хирург Ю. Ж. Тулуев ажалдаа.

Авторай фото.

„МАГАЗИНАЙ УРДАХИ ШАБАР СОО..."

«Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые нютагайнгаа ажалшадтай танилсуулха тушаа Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой партком болон Гильбэрэй сомоной Совет нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Нэн түрүүшээр колхозой партийна суглаан дээрэ коммунистнууд «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые зүбшэн хэлсэһэн, энэ асуудалаар зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлхээр хараалһан юм. Һүүлээрнь колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ, фермэ, отарануудай, механизаторнуудай коллективүүд соо энэ тогтоол мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, архинша хүнүүдтэ шанга һануулга хэгдэһэн байна.

Архиншадтай тэмсэхэ ажал хүдэлмэридэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэ баримтые харуулхын тула хэдэ хэдэн жэшээнүүдые абажа харая.

...Гильбэрэй сомоной Соведэй байшангай хажууда хүн зон олоороо сугларанхай, «Гильбэр соогуур крокодил алхална» гэһэн шог ёгто газетын ээлжээтэ номер хаража байба. «Шадажал зураа юм байна, харыш һайнаар,—гэжэ нэгэ залуухан басаган зэргэлжэ байһан төөдэйдэ хандана. Тэрэ төөдэйн «Шал һогтуу шабар мяхан зандаа ха юм» гэхэдэнь, хүнүүд булта энеэлдэшэбэ. Ойронь ошожо харахада, колхозой механизатор Октябрь Тумутов үбдэгсөө шабар соо зуураатай байба. Тэрэ карикатура доронь иигэжэ буряадаар зохёон бэшэгдэнхэй:

Арбаад үхибүүнэй эсэгэ аад,
Арад зонһоо эшэхэгүй,
Магазинай урдахи шабар соо
Мухарижа хэбтэхэдээ яана
гээшэб?

Олохон жэл соо механизатораар ажаллаһан хүн аад, үхибүүд болон нютагайнгаа хүн зоной наадан, энеэдэн болотороо архи залгихадаа ядаг юм ааб гэһэн асуудал үнэхөөрөөшье эндэ табигдана ха юм.

Хаанашье мүртэй ажал хэдэггүй аад, хододоол «хатуу харые» дараад лэ ябадаг Михаил Денисович Рябов мүн лэ энэ номерой хуудаһанда тудаха ёһоороо тудаба.

Гэхэтэй хамта эндэхи һургуулиин уборщица байһан Екатерина Орлова, кочегар Куприян Кокорин, эндэ тэндэ хүнгэн ажал бэдэржэ ябадаг Мария Анисимова болон бусад архиншад «крокодилай хурса һэрээдэ» ороһон байна. Архи уугаад, элдэб гэмтэ ябадал гаргадаг ушар Гильбэр соогуур ябадаг «крокодилай» хёрхо нют...өө холододоггүйнь һайшаалтай. Колхозой модо зөөдэг машинын жолоошон, М. Р. Жарков хамта ажалладаг халамгайршаһан Г. С. Кузьмин, Л. М. Кокорин, В. У. Урбаев гэгшэдтэй «үгэеэ ойлголсоод», һүниин харанхые һамбаашалан, ой соохи барилгын модо хулуухаяа гараһан байгаа. «Нюутар нюргаар» гэдэгтэл хулгайшад балшыса баригдаа ха юм. Эдэнэр зөөреэр, мүнгэ алтаар дуталдахадаа хулгайлха болобо гү? Үгы ааб даа. Энэ хулууһан барилгын материалаа архи болгохо гэлсэһэн байгаа. Теэд тэрэнь бүтээгүй. Эдэ архида дуратай хулгайшад үглөөдэрынь коллектив соогоо зүбшэн хэлсэгдэһэн, «крокодилай» номерые «гоёоһон» захиргаанай зурагаануудта энэ хэрэгынь дамжуулан үгтэһэн байна.

Үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Киномеханик Бургут Арьяев кино харуулхаяа ерэхэдээ, хэлэниинь арай шамай «эрьелдэжэ» байба. Тиимэ хүн ямар мүртэйгөөр кино харуулха һэм даа! Энэ ушар үглөөдэрынь колхозой парткомдо, сомоной Соведтэ дуулдажа, энэ хэрэгэйнгээ түлөө харюусатараа кино харуулха эрхэеэ хаһагдаһан байна.

Тиигэжэ хүдөөгэй Соведэй газар дээрэ һогтуу ябаһан хүн бүхэн һогтуу галзуу, муу ябадалайнгаа түлөө харюусаха болоно.

Гэхэтэй хамта бүхы фермэнүүд отарануудта клуб болон магазин соошье иимэ гаршагуудтай агитплакадууд дайралдана: «Архинша хүдхэшүүлтэй шангаар тэмсэе!,» «Алкоголизм ямар хойшолонтойб», «һогтуу хүн һохор ухаатай» гэхэ мэтэ. Иимэ тусхай агитплакадууд соонь «Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй статья болон архиншадые элишэлһэн бусадшье материалнууд оролсоно.

Сомоной Соведэй депутадуудай саг үргэлжын тусхай комисси байгуулагданхай. Тэрэ комисси арадай дружинанууд ба колхозой комсомолой комитедэй гэшүүдтэй хамта сомоной Соведэй газар дээгүүр һарадаа хоёр дахин ябажа, шалгалта хэнэ. Тиимэ шалгалтын үедэ һогтуугаар дайралдаһан лэ хүн сомоной Соведэй комиссиин тусхай зоседанида дуудагдаха, коллективэй шанга шүүмжэлэлдэ орохо байна.

«Ута наһа наһалха тухай асуудалаар тематическа үдэшэ Соелой байшан болон клуб соо үнгэргэхэ, архидалга ба алкоголизмые элишэлһэн номуудай выставкэ эмхидхэхэ, архиин хорон тухай хэдэ хэдэн лекци уншаха болон бусадшье хэмжээнүүдые Гильбэрэй сомоной Совет хараалаа. Тиихэдэ «Социалис хуули ба ниитын гурим бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн темээр Гильбэрэй сомоной Соведэй ажалшадай хамтын суглаанууд үнгэргэгдэхэ юм.

С. ОЧИРОВ.
манай корр.

ЯНШАЛАГШАДАЙ БАЙХА ГЭР

[Х]эрэ бусын түхэлтэй энэ гэрые [хар]аһан хүнүүд элдэб юумэнүүд[тэ] жэшэжэ, линзэ, үндэгэн, [х]айд гэһэн бүмбэрсэг гэхэ мэ[тээр] нэрлэдэг. Харин минии ха[ра]хада, «Фантастика ба ушара ябадалнууд» гэһэн гаршаг[тай] номууд соо зураатай байдаг [яр]буулинай ямар нэгэн онгосо [ме]тээр үзэгдэнэ. Юрэдөөл, поли[гон] дээрэ байхыень холоһоо ха[ра]хада, түхэреэн сонхо-иллюми[на]торнуудтай, ниидэдэг монсогор [та]радайл түхэлтэй байгаа. [Энэ] Ленинградтахи байрын, [эрдэм]ын гэрнүүдэй һроект таби[һан], туршадаг зональна шэнжэл[гын] (ЛенЗНИИЭП) институ[дай] полигон дээрэ шалгагдаа. [Архи]текторнүүд зорюута иимэ тү[хэ]лэй гэрэй проект зохёогоо[д]. Юундэб гэхэдэ, иимэ гэр [хү]йтэн уларилтай газарта хэ[рэ]глэгдэхээр хараалагдана. Холын [хой]то зүгэй, Сибирь болон Алас[ка]гай эгээн хүйтэн нютагуудта [ажа]ллаха зониие тааруу, дулаан [байр]аар хангаха шухала, тэдэ[нэй] саг зуурашье муугаар байл[га]ха болохогүй бшуу.

[Сов]ет хүнүүд заримдаа иимэ [нюта]гуудаар ажаллаха ушартай [бол]оно. КПСС эй XXIV съездын [бата]лһан үргэн ехэ программын [ёһо]ор, Сибириин газарай болон [газар]айн баялигууд, Заполяриин [зэ]дэн ба никелиин нөөсэнүүд, [...]тахи алмазтай ба алтатай [газ]арнууд, Мүлһэн далайн, Ном[гон] далайн загаһанай баялиг сүм [ашагл]агдаха зэргэтэй. Эндэ саг [зуур]ын һуурин тосхонууд, хо[то го]родууд гансада баригдашагүй ха юм. Жэшээлхэдэ, га[з]провод татаха гү, али руда мал[таха] газарнуудаар саг зуурын [бай]жал эмхидхэхэ ушартай бо[л]охо. Теэд тэндэ хүнүүдэй [ами]н хэрэглэмжэ һайнаар хан[га]ха ёһотой бшуу.

[Хо]йто зүгтэ хэрэглэгдэхэ эл[дэб бай]рнуудай проект Ленингра[дай] институдта зохёогдоһон бай[р]... түхэреэн порт, газ [хор]гшэдэй хамтын поселок гэ[х]этэ. Тиигэбэшье бэлэхэнээр [бари]гдаха, задалагдаха нүү[дэлэй] гэрнүүдэй эгээн тааруу бай[ха] элитэ. Тэрэнэй авторнууд— [тех]никын эрдэмэй кандидат Сер[гей] Верижников, архитектор [И.] Лущенко, техникын эрдэ[мэй] кандидат Лев Курбатов, мүн [инс]титудай конструкторнууд, ин[женер]нүүд, уран зураашадай ехэ [колл]ектив болоно.

— Бидэ, — гээд Сергей Ве[рижн]иков хөөрэнэ, — хүнгэн, [...], нишэ тиишэнь абаашахада [...]ын, ажаһуудалай эрилтэнүү[дые] дүүрэн хангамаар гэр ухаал[ха] хүсөө һэмди. Нэгэ доро [...] поол, потолоог бо[...], дулаа барихаар [...]гэр түхэлтэй армоцементнэ [...] байн гэжэ шэлээбди. Армо[цемент] гээшэ хэдэн дабхар булад [...] холбожо, цемент няажа бү[тээ]һэн бетон юм. Дан зузааншье [аад], тон бүхэ, үһа табиха[гүй], хүнгэн байдаг.

[Лен]ЗНИИЭП-эй туршалгын баа[зада] бүмбэгэр түхэлэй армоцемент [...] механическа тусхай түхеэ[рэлгэ]нэ бии. Тэдэнэй туһаламжаар [цеме]нтын растворые түмэр сеткэ[...] дээрэ жэгдээр түрхидэг. [Тии]мэ хараһаар байтар армо[цемент]ээр бүтээһэн тиимэ хана [...] болобо. Армоцементын зу[заа]нинь оройдоол 10—12 см, [тии]бэшье тон бүхэ байна. Яа[ха]н тиимэб?

— Иимэ түхэлэй гэр барихые [...]али манда һануулаа, — [гэжэ] Сергей Верижников хөөрөө [...] үргэлжэлүүлбэ.

— Шубуунай үндэгэн манда туһа хүргөө. Нэгэ иимэ фокус һанана ёһотойт: үндэгые хаа хаанаһаань адли жэгдэ хүсэтэйгөөр бажуубал, тэһэрдэггүй бшуу. Юундэб гэхэдэ, үндэгэн түхэреэн ха юм. Түхэреэн түхэлтэй гэр ухаалан бүтээһэнэй үшөө нэгэ шалтагаан гэхэдэ, түхэреэн юумэ тон арьбан, багтаасатай байдаг. Гэр соогоо хамаг хэрэгтэй юумэ хуу хээбди. Элдэб зорилгодо харюусахаар гэрнүүд тиигэжэ бүтээгдээ.

Бүмбэгэр түхэреэн түхэлтэй хамтын байра, нэгэ айлай байха гэр, багахан гостиница, дача мэтын гэрнүүдэй хэдэн македүүд зохёогдоо. Гэрнүүдэй досоо талань һайса тааруулагданхай: хүнүүд нойтон хубсаһа хаанань тайлаха, хатаахаб, сана, зэмсэгүүдээ хаана табихаб, нюур болон гараа угааха, душда орохоб, хаана эдеэгээ бэлдэхэб, амарха, унтахаб гэхэ мэтэ сүм хараалагданхай. Мебель хэдэн уялга дүүргэхэ: таһалга, шкаф болохо, кресло орон, стол, чертежэй доскашье болохо. Унтариин хэрэгсэлнүүд хурлагдаха аргатай.

Гэрынь досоогоо яһала уужам. Бүхы талмайнь 30—35 дүрбэлжэн метр. Тэрээнһээ гадна, иимэ гэрнүүдые хоёр-турбаарнь залгажа болохо. Тиихэдэ санаторно-техническэ блогтой гү, али кинозалтай байра болохо байна. Инженернэ, ариг сэбэрэй-техническэ хэрэгсэлэй зүйлнүүд подвалдань гү, али нэгэн доро гэрээ бүхэлхэ бодомжотойтоор ханадань үлгэгдэнхэй.

— Иимэ гэр соо һууһан зон даарахагүй гүэ Советскэ Союзай хойто зүгтэ 40—50 градус хүрэтэр хүйтэн болодог, айхабтар шанга һалхин ходо буудаг ха юм.

— Үгы, даарахагүй, — гээд архитектор Игорь Лущенко харюусаба. Гэрэй газаа талые тусхай шэрээр шэрдэхэ гэжэ дурадхаабди. Иимэ шэрэ үһа шииг табихагүйһөө гадна, армоцементдэ хүйтэн агаар оруулхагүй байна. Дулаа халхалха гол зүйлынь гэхэдэ, хэмэл пенопеплитель болоно. Иимэ гэр электрын элшээр дулаасуулагдаха, тэрэшэлэн 17—22 градус хүрэтэр бүлеэн, сэбэр агаар оруулагдажа байха.

Шэнэ янзын гэр нишэ тиишээ юугээр зөөгдэхэб? Энэшье асуудал һайса бодомжологдонхой. Гэрые урилха хэдэн арга бии.

Бүхы мебель, түхеэрэлгэтэеэ хамта иимэ гэр табан тонно шахуу болодог. Тэрээниие вертолёдшье дааха. Мүн задархай зандань абаашахада болохо. Транспортна самолет багажник соогоо хэдэн иимэ армоцементнэ ханануудые, мүн мебельтэй контейнерые абаашаха шадалтай. Баһа трайлер, шаргааршье зөөхэдэ хамаагүй. Ойро газар һаань, гэрые өөрыень саһан дээгүүр һолжоруулаад абаашахада болохо: ханань бүхэ, яахашьегүй. Палуба гү, баржа дээрэ багтаал һаань, үһааршье абаашажа болохо. Багтаашьегүй һаань, ондоо арга олдохо: тиимэ гэр өөрөө үһан дээрэ хөөрөөд ябаха, ямаршье буксир шэрэжэ абаашаха аргатай.

Туршажа үзэхын тула хэгдээд байһан иимэ гэрнүүд нефтиин, газай промышленностиин министерствэһээ эхилээд, «Артек» гэжэ пионерлагерь хүрэтэр олон эмхи зургаануудые һонирхуулна. Энэньшье гайхалгүй. Юундэб гэхэдэ, иимэ гэрнүүд үнэгүй хямда, тааруу зохид, бүтээхэдэ бэлэн, тусгаар технологическа түхеэрэлгэшье хэрэггүй ха юм.

Ирина КИРПИЧНИКОВА.
(АПН).

ЛЕКЦИНҮҮД УНШАГДАБА

«Знание» бүлгэмэй гэшүүн, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, доцент В. Н. Петров Түнхэнэй Аршаан тосхондо ошожо, «СССР ба уласхоорондын байдал» гэһэн темээр һонирхолтой лекци уншаа. Удаань тэндэ суглараг шадай олон асуудалнуудта тобшо харюунуудые үгэһэн байна.

***

«Ленинэй шангай лауреат, композитор В. П. Соловьев-Седойн дуунууд» гэһэн темээр Буряадай АССР-эй арадай артист Н. И. Маторин «Аршан» курортын зондо лекци уншаба.

Россиин Федерациин арадай артист Бадма Балдаков энэ композиторай зохёоһон «Вечер на рейде» гэһэн дуунь үшөө 1943 ондо түрүүшынхеэ Буряад орондо дуулаһан юм гэжэ нүхэр Маторин мэдээсэбэ. Курортдо амарагшадай захилаар Н. И. Маторин хэдэ хэдэн аялгануудые хуур дээрэ гүйсэдхөө.

Совет элитэ композитор В. П. Соловьев-Седой тухай лекциие нүхэр Маторин мүн Гусиноозерск ошожо, шахтернуудта уншаа.

Тэдэнэрынь энэ композиторта Н. Н. Маторинай энэ һайшаалта хэрэг тухайда бэшэг бэшэһэн байгаа.

А. НИМАЕВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

Индохитадтахи байлдаанууд

ТАСС

Урда Вьетнамай Куанчгиһаа Меконг мүрэнэй адаг хүрэтэрхи дайда дээгүүр эшээлһэн хархис дайсанда эсэргүү шанга сохилтонууд сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй зүгһөө хэгдэжэ, сайгон сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороно. ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонһоо дамжуулһанай ёһоор, үнгэрэгшэ неделиин турша соо Куангчи хото шадар шэбээлһэн сайгон сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдые патриодууд артиллерээр памна буудаһан байна. Хюэ хотоһоо баруугаар хороһон хархис хүсэнүүдтэ патриодууд ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа. Хюэ, Куангчи хотонуудай хойто секторто шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

БОНН

КПГ-гэй буруушаал

ТАСС

Германиин Коммунис партиин Президиум КПГ-е хуули бусаар хориһон ябадалые болюулха эрилтэ табиба. Хорюулай гаргагдаһаар 16 жэл болоһонтой дашарамдуулан, энэ мэдүүлгэ тунхаглагдаа.

БЕРЛИН

М. КОЛЬ Э. БАР хоёрой хөөрэлдөөн

ТАСС

АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ГДР ба ФРГ-гэй хоорондо хүршэ ёһоной харилсаа холбоо тогтоохо асуудалаар ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи статс-секретарь М. Коль, ФРГ-гэй федеральна канцлерай захиргаанай статс-секретарь Э. Бар гэгшэд августын 16-да хөөрэлдөө хэжэ эхилбэ. Хөөрэлдөөнэй болохын урда тээ хоёр правительство һанамжануудаа мэдэлсэһэн байгаа.

КАИР

АРЕ-гэй Арадай суглаанай онсо сесси дээрэ

ТАСС

Национальна нэгэдэл тухай хуулиие АРЕ-гэй Арадай суглаанай онсо сесси баталаа.

Араб Социалис Союзороной политическэ гансахан эмхи болоно гэжэ хуули дотор хэлэгдэнэ. Политическэ бусад эмхинүүдые байгуулжа болохогүй.

НЬЮ-ЙОРК

ДАЙ БУРУУШААГШАДАЙ МИТИНГ

ТАСС

Индохитадтахи американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые дары болюулха эрилтэ дайн дажарта эсэргүү зарим эмхинүүдэй үүсхэлээр эндэ зарлагдаһан митингдэ хабаадагшад табиба.

«Дайнда эсэргүү Вьетнамай ветеранууд» гэжэ эмхиин эдэбхитэдэй нэгэн Питер Махони митинг дээрэ үгэ хэлээ. Демократическа партиин энэ жэлэй июль соо Майами-Бич (Флорида) хотодо болохо съездые һаатуулха зорилготой «хорото үгэсөө хэбэт» гэжэ гэмнэн, Таллахаси хотын засагаархид тэрэниие, гурбан нүхэдыень сүүдтэ үгэһэн байна. «Дайн тухай американ арадта элирхэйлэн харуулхын тула энэ сүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ түсэбтэйбди», — гэжэ Махони мэдүүлээ.

Дай буруушаалгын хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ эдэбхитэд— санъаартан Филип Берриген, негр артист Дик Грегори суглаагшадта хандан үгэ хэлэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

Г. Киссинджер Сайгондо

ТАСС

Эндэ аяншалан ерэһэн, национальна аюулгүйе сахилгын талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер Урда Вьетнамдахи США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша генерал Ф. Уиандтай, американ элшэн сайд Э. Банкертай уулзажа хөөрэлдэбэ гээд американ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Президентын туһалагша августын 16-най үдэшэ Урда Вьетнамда ерэхэдээ, аяншалгынгаа зорилго тухай юушье хэлээгүй.

ЛОНДОН

Мароккын королиин бэедэ хоро хүргэхэ һэдэлгэ гаргагдаа

ТАСС

Королиин харьяата «Боинг-727» түхэлэй самолёдые буудаһан эскортын самолёдууд Мароккын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ хабаатай байгаа гэжэ Рейтер агентство Рабадһаа мэдээсэбэ. Рабадһаа хэдэн арбаад километрэй зайда байдаг Кенитрэдэхи баазаһаа тэдэ самолёдууд ниидэһэн байгаа.

Рабадтахи королиин ордоннуудые энэ үдэр «Фантом» түхэлэй дүрбэн самолёт ракетээр, пулемедоор буудаа гэжэ Рейтер агентство дамжуулна.

Кенитрэдэхи агаарай-сэрэгэй баазые правительствада үнэн сэрэгүүд хүреэлээд, хиналтадаа абаба. Королиин бэедэ хоро хүргэхэ һэдэлгые хүтэлбэрилһэн, баазын начальник майор Куера баригдажа тушаагдаа.

Мароккын ниислэл хотодохи правительственна байшангууд, гол эмхи зургаанууд армиин сэрэгшэдэй харуул доро байна.

НЬЮ-ЙОРК

Засагаархидай харата ябуулганууд

ТАСС

США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холлые, «Сүлөөлэлгын түлөө залуу хүдэлмэришэдэй холбооной» түрүүлэгшэ Джарвис Тайнерые президентын ба вице-президентын тушаалнуудта партиин кандидадууд болгожо дэбжүүлэн, тусхай бүридхэлдэ абаха хэрэгтэ американ засагаархид һаад тойбо татахые һэдэнэ.

Компартиин кандидадуудые дэмжэжэ 16 мянга гаран һунгагшадай гараа табиһан Колумбиин федеральна округто ээлжээтэ харата ябуулга хэгдэбэ. «Буруугаар бэшэгдээ» гэһэн худал хуурмаг шалтагаан дурдаад, округой һунгуулиин комисси гар табилгатай хэдэн хуудаһа үгы хэһэн байна. Компартиин түлөөлэгшэд засагаархидай хуули буса ябуулгануудые эрид буруушаагаад, хуудаһануудыень бусааха, тэдээн дээрэхи гар табилганууд үнэн зүб гэжэ мэдэрхэ эрилтэ табяа.

Ороной 11 штат дотор коммунист-кандидадуудые дэбжүүлгэдэ американ хархис хүсэнүүд хуули бусаар һаад тойбо татана гэжэ Компартиин һунгуулиин комиссиин хүтэлбэрилэгшэ Хосе Ристоруччи мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

Президентын хорилто

ТАСС

Ажалай, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй ба социальна хангалгын министерствэнүүдтэ 30,5 миллиард доллар һомолхо тухай хуулиин проектые США-гай президент хорибо. Медицинскэ ба социальна хангалгада, гэгээрэлдэ иимэ мүнгэ зөөри гаргашалагдахаар хараалагдаһан байгаа.

Правительствын хараалһанһаа ехэ мүнгэ конгрессэй һомолһон дээрэһээнь, иимэ шиидхэбэри гаргаха ушартай болооб гэжэ түлөөлэгшэдэй палатада эльгээһэн тусхай бэшэг соогоо президент тайлбарилба.

ДАККА

Бангладешэй правительствын указ

ТАСС

Эдлүүриин газарай хэмжээе хизаарлаха тухай Бангладешэй правительствын указ августын 17-һоо хүсэндөө оробо. Бүлэ бүхэнэй мэдэлдэ 25 гектарһаа ехэ бэшэ газар үгтэхэ байна. Үлүү газараа гурбан һарын болзор соо гүрэндэ тушааха ёһотой. 6,25 гектарһаа бага газартай айлнууд гүрэндэ налог түлэхэгүй.

Бага газартай таряашадые налог татабариһаа сүлөөлэлгэ, помещигүүдэй мэдэлдэ байһан аад, үлүү гараһан газарыень абажа, газаргүй-таряашадай дунда хубаажа үгэлгэ арад зоной аша туһада правительствын хэһэн шухала алхам болоно.

БАГДАД

ИРАК АРАДТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ХУРАЛДААН

ТАСС

Дэлхэйн демократическа эмхинүүдэй, түрүү хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хуралдаан — империалис хархис ябуулганууудта, хариин капиталай эзэмдэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй талаар ирак арадтай һаналаа нэгэдэгшэдэй уласхоорондын конференци августын 17-до Ирагай ниислэл хотодо нээгдэбэ.

Дэлхэйн 50 гаран ороной түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсахаар уригдаа гээд бэлэдхэлэй комитедэй хүтэлбэрилэгшэ Ибрагим Итеим мэдээсэ). Советскэ Союзай делегаци тэдэнэй дунда бии. Ирак арадай хуулита эрхэнүүдые дэлхэйн хүн зоной үргэнөөр дэмжэжэ байһыень энэ ехэ конференци гэршэлэн батална гээд гүрэнэй министр, Иргатахи эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй гэшүүн Амер Абдалла мэдүүлбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

КАРАКАС. (ТАСС). Венесуэлын дотоодын хэрэгүүдтэ Холбоото Штадуудай хамааралгые Республиканско-демократическа союз гэдэг партиин генеральна секретарь, сенатор Ховито Вильяльба эрид шүүмжэлбэ. Хэрбээ энэ орондо «һүйдхэлтэ дайнай» эхилээ һаань, дефолиант ба гербицидүүдые хэрэглэхыень Венесуэлын засагаархидта пентагон «дурадхаһан» байха юм.

«Эдэ зүбшэлнүүдые, Венесуэлын бэеэ даанхай байдалда США-гай хамаарха гэһэн һэдэлгые» буруушаанаб,—гэжэ сенатор хэлээ. — Янкануудай аюулта түсэбые буруу һүргэхын түлөө хамтааран тэмсэхэ ёһотойбди»..

БАМАКО. (ТАСС). «Малиин делегациин СССР-тэ аяншалан ерэлгэ Малиин Республикын ба Советскэ Союзай хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ байха» гэжэ Национальна сүлөөлэлгын сэрэгэй комитедэй гэшүүн, юстициин министр Жозеф Мара Советскэ Союзһаа бусаһанайнгаа һүүлээр эндэ мэдүүлһэн байна.

КАМПАЛА. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри Угандын правительство абаба гэжэ Угандын президент Иди Амин, премьер-министр Муджибур Рахманай бэшэгые Угандын президентдэ асарһан Бангладешэй Арадай Республикын премьер-министрэй тусхай түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа мэдүүлбэ.

ГААГА. (ТАСС). ДРВ-гэй уһанай хаалтануудые, бусад түхеэрэлгэнүүдые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһыень церковьнүүдэй бүхэдэлхэйн соведэй сессиин тусхай комисси эрид буруушааба. Индохитадта эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулха эрилтэ комиссиин баталан абаһан документ соо табигдана.



ЛАОС. Патриодуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй добтолгоёо улам шангадхаһанһаа боложо, дайсанай хүсэнүүдэй хоролтонууд улам ехэ боложо байнхай. Үдэр ерэхэ бүри унагаагдаһан самолёдууд, бута сохигдоһон сэрэгэй элдэб техникэ, алуулагдаһан ба плендэ абтаһан дайсанай солдадуудай тоогой олошоржо байһан тухай мэдээсэл бүри ехээр ороно. Зураг дээрэ: плендэ абтанхай Ванг Пао генералай «тусхай хүсэнүүдэй» солдадууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЭРБЭЭШЭН ХАТАРАЙ ДУУН

Дүрбөөр байһан дэрбээшэн
Дүшэн хүнтэй тэнгээ юм.
Гурбаар байһан дэрбээшэн
Гушан хүнтэй тэнгээ юм.
Мухаряашан мухарияа,
Модото газарта торуужамди,
Мухарима моөримнай
Модон булын хүсэндэ юм,
Мондолзомо бэемнай
Эхэ, эсэгын хүсэндэ юм.
Гунхы, гунхы хүзүүндэ
Гурбан аршам хоолобшо,
Хоолобшынгоо һайханда
Нэгэ багтай наадаяа!
Жоргоогоор байһан дэрбээшэн
Жаран хүнтэй тэнгээ юм,
Наймаар байһан дэрбээшэн
Наян хүнтэй тэнгээ юм.
Тэхэрээшэн тэхэриеэ,
Тэгшэ газарта торуужамди.
Тэхэрээшэ моөримнай
Түмэр булын хүсэндэ юм,
Тэгшэ ябаһан бэемнай
Эхэ эсэгын хүсэндэ юм.
Дунхы, дунхы хүзүүндэ
Дүрбэн аршам хоолобшо,
Хоолобшынгоо һайханда
Нэгэ багтай наадаяа!

С. БАЛДАЕВАЙ
суглуулбариһаа.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Хорхойдо хорогүй,
Хойто хүлдөө хориггүй.
Хорые тоһоор дүүргэдэг.
Хонхосогые уһаар дүүргэдэг.
Һайн хүнэй хэлэһэн —
Һарын хоол,
Муу хүнэй хэлэһэн —
Үдэрэй тодхор.
Эбтэй шаазгай элеэе баридаг.
Амтатайе эдиһэн араанда
халдахагүй,
Алтатайе үмдэһэн арада
халдахагүй.
Наран ороо, наһан ошоо.
Модо сабшаха заяанай,
Түмэр сохихо — һанаанай.
Урадхал уһанда ханахагүй,
Нялха нааданда ханахагүй,
Эрдэмтэн номдо ханахагүй.
Модошо дархан утадуулан
тайраха.
Түмэршэ дархан богнидуулан
тайраха.
Һони һүрэгөө — һонгино,
Һонёо буурабал—мангир.

Б-М. ДАШИЕВАЙ
суглуулбариһаа.

Мэдээжэ казах поэт, 1950 онһоо гэшүүн Нутфулла Шакенов манай республикада айлшаар ерэнхэй. Н. Шакенов арбан номой автор. Тэдэнэйнь дүрбэниинь ород хэлэн дээрэ гараһан. Поэт шүлэг, поэмэнүүдые бэшэхэһээ гадна, дуу зохёодог. Казах орондо Н. Шакеновэй үгэдэ хүгжэм бэшээгүй композитор үгы юм гэлсэдэг. Һаяар Н. Шакеновэй «Зуун дуун» гэһэн юм гараха. Тэрэ ном соонь дуун болоһон шүлэгүүдынь орохо юм.

Нутфулла Шакенов һаяхан Красноярск хотодо үнгэрһэн совет литературын декадада хабаадаа. Тэндэһээ тэрэ сэхэ наашаа ерээ.

Мүнөө Н. Шакеновэй хэдэн шүлэг уншагшадай анхаралда дурадхая.

Манай айлшан—казах поэт Нутфулла ШАКЕНОВ

АМАР МЭНДЭЕЭ АСАРААБ

ИЛЬИЧЫЕ ХҮЛЕЭНЭБ

Талын һэбшээндэ эмнинэб,
Тархяа дохин миһэрнэб,
Сэсэгүүдтэй гансаараа үлөөб,
Сэдьхэлһээ хөөрэлдэхын түлөө.
Тэрээн тухай хэлэхэ гү,
Тэрээн тухай?
Тэшхэһэн сэдьхэлым
Тэгшэлхэ гү?
Гэрынь байна,
Гэрыень тойроод лэ, —
Сэсэрлигынь,
Сэгээн хуһан
Сэнхир огторгойдо
Сэхэ тулахаяа һанаһан.
Гараараа тэрэнние һуулгаалам,
Гансата хэлэхэнь бэрхэтэй.
Тэрээхэн һандалида һуугаалам,
Тэсэмгэй таряашад ерэхэдээ,
Тэдэнэр хүлеэдэг һэн,
Тэрэнние хүлеэдэг һэн.
Бишье хүлеэнэб...
Бишыханаар һэбшээн үлеэнэ.
Шэбэнэлдэнэ үшөөһэд,
Шушенскын зондол адли даа.
Үүдэн нээгдэжэ үршөөһэй,
Үнинэй хүлеэпэб—алим даа?
Уладта танил нюдөөрөө
Уринаар энеэбхилээд, юрэдөө,
Хэзээ гараад лэ ерэгшэ ааб,
Хүдэрхэн гараа үгэгшэ ааб?
Улад эндэ ерэхэдээ,
Уулзахаяа Ленинтэй яарадаг.
Шурд үүдэн нээгдэжэ,
Шуумайса гэшхэлэн ерэхэл.
—Удаан хүлеэгээ гүб?
Хүлисэгты! — гэжэ
Уринаар хэлэхэл.
Һанаандаа ехэл найдалтай
Һандали дээрэ һуунаб.
Зүрхэмни һабана — гайтай.
Зүрхөө даран,
Хубсаһаа заһанаб.
Казах орон тухайдаа
Хараһаар хөөрэхэ гүб?
Утаар элидхэлжэ, хай даа,
Удаарһанай хэрэггүй.
Тоб байса
Тодоор хөөрэхэб.
Тингээд сэсэгүүдтэй гансаараа
Тиирэнтэй юмдэл үлэнхэйб.

БУРЯАДУУД—МИНИИ АХА ДҮҮНЭР

Угсаатанайш газар уһанда сэдьхэлһээ
дурланхайб,
Угсаатанайш гуламтые үзэхэ гэжэ ерээб.
Һүнишье үдэршье хамтабди гэжэ һананхайб,
Һүүлшынгээ шуһанай дуһалтар хамтабди
бэеэрээ,
Минии дүү — буряад,
Минии аха — буряад!
Үбгэ эсэгэнэрһээ шам тухай дууланһанби,
Үлгыдэһэн байха дуунуудшни түрэл таладамни,
Нэгэл онгоцоор урагшаа сэхэ тамаруулнабдил,
Нэгэ тогоотой нүхэдэбди гэжэ һанадагби.
Минии дүү — буряад,
Минии аха — буряад!
Талын буряад зоригоор хатуу гэлсэгшэл,
Талааннеш хуби заяанш туршадаг байгаа.
Үсэд зоригһоо нюдэншни хурсаар мэргэжэн,
Үүлые нэбтэ годлишни харбадаг байгаа.
Минии дүү — буряад,
Минии аха — буряад!
Түрэл Москвада, Алма-Атадаа золтодог һэм,
Түхэл шарайеш, нүхэрни, мэдэхэ хаяаб.
Сэдьхэл соошни, нюдэн соошни толотодог лэ.
Сэнхир Байгалай тунгалаг уһанай туяа
Минии дүү — буряад,
Минии аха — буряад!
Аянһаа бусаад айраг гудамхиһан мэтэ,
Аятайхан агаарыеш һорожо уухаб садатараа.
Алатау хадаһаа Саянай орой шэртэн,
Амар мэндэеэ казах нүхэршни асараа,
Минии дүү — буряад,
Минии аха — буряад!

ТҮМЭР МАЛГАЙ БА ЛААМПА

Талаан буруулан шулуунда сохюулна гүб гэжэ
Тархяа барин, бүгтэгэшэжэ ябахагүйн түлөө
Түмэр малгай үмдэхэ хэрэгтэй гэгшэ,
Түнхижэ нүүрһыень, газар доро хүдэлхэдөө.

Хүн үнинэй шулуун нүүрһэ малтадаг лэ
Хэды ном тэрээн тухай бэшээтэйб!
Түмэр малгай, лаампагүйл һаа, һалтарта,
Төөрижэ тэндэ «түрэлөө олохо» жэшээтэй.

Шагнаад шүлэгыем, үльгэр дууланһан хүүгэдтэл,
Шахтёрнууд түмэр малгай лаампатайгаар
бэлэг...
Карагандагай нүүрһые һанажа ябахым тула...
Харгын юрөөл халуун сэдьхэлһээ хэлээ.

Хахасаха дээрээ нэгэ үндэр шахтёр
Халуунаар гарыем адхан хэлээ ингэжэл:
«Поэдүүдшье баһал ажалладаг бидэнэй ёһо...
Поэдтэшье шахтёрой зэбсэг хэрэгтэй гэгшэ...»

Ц. ДОНДОГОЙ буряадшалба...



БАЙГАЛТАЙ УУЛЗАЛГА

ФОТОРЕПОРТАЖ

Манай Буряад орондо үзэсхэлэнтэ гоё газарнууд хэды олон гээшэб. Зунай зулгы дунгяахан үдэр Байгал далайн эрьеэр аяншалаад үзэгтылши. Одоо сэнгэн амархаар. Нимэл хадаа Байгал далай тухай үльгэр домог зохёогдожо, урайни урда сагһаа дамжан ерээ бшуу.

Ушар нимэһээ ороноймнай зүг бүхэнһөө туристнууд олоор ерэжэ, эндэ амаран сэнгэнэ. Далайн эрьеэр оршодог туристическэ баазануудта, майхан хотонуудта Москва, Челябинск, Ленинград, Киев, Ростов-на-Дону, Ригэ, Свердловск болон бусад олон городуудһаа ерэһэн хүнүүд амаржа, бүришье задарюун шамбай, согтой хүхюун болоно ха юм.

Жэшээнь, ВЦСПС-эй «Максимиха» гэжэ туристическэ баазада согтой хүхюун зугаа замхадаггүй. Эндэ амарһан хүнүүд Байгал тухаймнай, үзэсхэлэнтэ һайхан Буряад орон тухаймнай эгээ һайн һанамжануудые абажа ошодог.

П. БУРМАКИНАЙ фото.



ШОГ

„ЭГЭЭ ЕХЭ НОЁН"

Һаяхан амаралтаһаа ерээд, түрэл хотынгоо гудамжаар сэнгэжэ ябаба гээшэб.

Гэнтэ магазинай хажууда «эгээ ехэ ноёмни» ябажа ябабал даа. Ноёнойнгоо ябагаар ябахыень арбаад гаран жэлдэ хараагүй аад, гайхаһамнишье ойлгосотой.

Хажуугаарнь гараха гү, али харгын нүгөө талада гараад, хараагүй болоһон шэнги ябашаха гү гэһээр ябатарни, ноён ингэжэ ооглобо:

— Баатар Будаевич!

Хажуудань ошоходом, гарыем шангаар бажуүба. Үг-маг гэжэ байтарни, һөөл зөөлэнөөр асууба:

— Зай, Баатар Будаевич, гэр бүлэтнай һайн гү? Үхибүүдтнай? Хүбүүн басаган хоёр һэн гү даа?

— Булта һайн, — гэбэб.

Нэгэ хэды дулаанаар хөөрэлдэһэнэй удаа ноён гарыем шангаар адхаад, ээм мүрыем сохисогоогоод, саашалба.

«Эгээ ехэ ноёнойнгоо» хойноһоо ехэ гайханги хараад зогсобоб. Тархи соомни элдэб олон бодолнууд түрэжэ, бэе бэетэйгээ арсалдаһан шэнги болохо юм.

Юундэб гэхэдэ, һүүлшын таба-зургаан жэлдэ «эгээ ехэ ноёмни» нэрэ обогоорни нэрлээгүй, гар хүлым барягүй, харин хараадаг, зэмэлдэг байгаа һэн.

Юун болоо гээшэб? Һүүлэй үедэ архи уужашье тэнээгүйб, харин ажалдаа амжалта туйлаһанайм түлөө һайн үдэрэй урда хүндэлэлэй тэмдэг барюулаа бэлэй.

Бүхэли үдэртөө һанаамни зобожо, һүниндөө зүүдэлээд лэ һэришэдэг болобоб.

Үглөөгүүр эртэхэн ажалдаа ошобоб. «Эгээ ехэ ноён» юундэ гэр бүлөөрни һонирхооб?.. Сугтаа ажалладаг нүхэдни уулзаһаар ингэжэ хэлэбэ:

— Ээ, муухан лэ амараа байнаш! Хүнэй таниххаар бэшэ болошобош. Зарим нэгэнииинь ингэжэ ёгтолно: «Энэмнай курорт ошоод, юрэдөө, юугээ хээ гээшэб».

Абяагүй һууһан аад, «эгээ ехэ ноёнтойгоо» уулзаһанаа хөөрэхэдэм, нүхэдни энеэлдэжэ:

— «Эгээ ехэ ноёмнай» ажалһаа үни гаргагдаа һэмнай, — гэбэ.

«Эгээ ехэ ноёной» зангайнь эрид хубилһые, гансата зөөлэрһые одоол тиихэдэ ойлгоо һэм.

П. ИВАНОВ.

ҺУДАМШУУ

ДИПЛОМ „УГААЛГЫН" ДҮЙРӨӨН

Дээдэ һургуули дүүргээд, өөрынгөө дуратай мэргэжэл оложо, дарсагархан хабтаһатай диплом хармаандаа хээд байхадаа, ямаршье хүн ээм мүр дээрэһээ ехэхэн ашаа буулгажархиһандал болодог ёһотой.

Үнэндөө тэрэшье гайхалтай бэшэ. Эрдэмэйимнай орьёл эгсэхэн ха юм даа. Тэрээн өөдэ абиржа, эрдэмэй жолоо барихын тула хүлһөө һайсахан гаргаха, олохон һүни үргэһэ нойргүй ном дэбтэр дээрэ тонгойхол болохош. Одоол тиигэжэ урдаа табиһан зорилгодоо хүрөөд, дабаанайнгаа оройдо гараад байхадаа хэншье баярлаа, хүхеэ юм бэзэ.

Олон жэлдэ эрдэм һургуули шудалһан хүн хэзээшье ухаан дээрээ ухаа нэмэжэ, оюун бодол, үзэл сурталаараа һуралгүй болбосоржо, Эхэ орондоо, арад зондоо туһатай, хэрэгтэй мэргэжэлтэ болоожо гарана бшуу.

Юрэдөөл дээдэ, дундашье һургуули дүүргээд, бүрин эрхэтэ мэргэжэлтэ болоожо гараха гээшэ хүн бүхэнэй ажабайдалда дэмбэрэлтэ һайхан үйлэ хэрэг.

Теэд тэрэнэй хажуугаар институт гү, али техникум дүүргэгшэдтэ диплом барюулагдаһанай һүүлээр хүн бүхэнһөө таба, арба, хорин түхэриг суглуулагдажа, таралгын найр зугаа, сэхыень хэлэхэдэ, нэгэ үдэшын садатараа архидалган болодог бирагүйшэг ёһо заншал хаа хаанагүй бии болошонхой. Энээниие хэн эмхидхэдэг юм, мэдэхын аргагүй. Юрэдөөл табазургаан жэлдэ зэргэлжэ һууһан, зүһэмэг хилээмэеэ хубаажа эдихэ тооной ябаһан үетэн нүхэд һүүлшынгээ үдэшэ хүхин сэнгэнгүй яаха юм гэжэ зариман сэсэрхэлдэдэг. Тиимэшье һэн гэлэй. Теэд олоороо унаса бодосо архидахань хэр зүб бэ?

Мүн һаяхан дээдэ, дундашье һургуули дүүргээд, жомбогорхон ромбо зүүгээд ябаһан хүниие харабал, үетэн нүхэдынь: «энээнииеш утэр угааяа, үгы һаа, тэрэшни жэбэршэхэ» гэхэ мэтээр боһожо, урагша ябуулхагүйл.

Тээсгэн Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой Хоолой гэжэ багашаг һууринда нэгэ иимэ шоо үзэжэ, шобто харамаар ушар болоо.

Нютаг нугадаа яһала хүндэтэй ямбатай хүнүүд гэжэ тоологдодог, колхоздошье хүдэлхэдөө хүнэй хойно хэзээдэшье байдаггүй үнинэй луговод, мүнөө үбһэшэдэй звеное даадаг Дондоб Хойлоков, хонишон Санжижаб Ямпилов гэгшэдэй Бимба Николай гэжэ хоёр хүбүүдынь энэ зунай эхеэр дээдэ һургуули дүүргэжэ, дарагар дипломтой мэргэжэлтэд болоод ерэжэ, эхэнүүд, эсэгэнүүдээ яһалашье баярлуулаа, омогорхуулаа һааб даа.

— Баабай, бишнай хэдэн жэлдэ институтда һуража юунэйхи гэжэ үмдэнэйнгөө һуудал элээгээ гээшэбиб. Энээхэн дипломоо угаагаагүйдэл аргагүй, үетэн нүхэдөө суглуулжа архидахамни, — гэжэ Хойлоков Дондобой хүбүүн Николай эсэгэдээ бүдүүзгэй янзаар хэлэбэ.

— Зүб хэлэнэш, хүбүүм. Хүшэр хүндэ үедэ өөдөө болоһон би баабайшни эрдэм номдо һуража шадаагүй гээшэ һэм. Харин ши, хүбүүмнай, хүнэй зэргэ эрдэмтэй болобош, һанаһан хэрэгыем бүтээбэш. Нээрээл энэ дипломыеш яһалаханаар угаагаагүйдэ яашье аргагүй болобо, — гэжэ баабайнь ташаганаса энеэгээд, хүбүүнэйнгээ ээм альгадаа һэн.

Уданшьегүй Хойлоков Дондоб өөрынгөө түрэл түхэм болохо Санжижаб Ямпиловайда хүлөө газарта хүргэнгүй гүйжэ ошобо.

— Зай, Санжижаб ахай, минииш Николай, шиниинш Бимба институт дүүргэбэ гээшэ. Хоюулханаа хамтараад мүнгэхэниие горитой суглуулаад, мяха шүлэ һайса бэлдээд, эдэ хүбүүдэйнгээ дипломые тэмдэглэжэрхихэл болообди. Мүнөө сагта зөөрп зөөшөөр ядаа һэн гүбди, — гэжэ Дондоб Хойлоковынь дорюунаар эхилбэ.

— Тэрэшье тон зүб. Танайхи манайхи хоёр хүнэй хойно байха айлнууд бэшэбди. Мүртөө холо, ойрын бүхы түрэл гаралаа, танил талаяа хуу суглуулаад, бүхы Хүдэри, Хяагта соо хүхинэмэ ехэ найр зугаа хэжэ, хамаг айл аймагайнгаа, хүршэ хүбөөгэйнгөө зониие садатарынь архидуулая. Гайхаха хүн гайхажа, атаархаха хүниинь атаархажа байг, — гээд Санжижаб Ямпиловынь дуратайгаар тодожо абаба.

Уданшьгүй диплом «угаалганда» хабаадаха уряалтай болоһон наһатайшье, залуушье хүнүүд Энхэ-Талаһаа эхилээд, аяар Хүдэри-Сомон, Баян-Булаг, Хяагта нютагуудһаа энэ руу субажа захалаа һэн. Тиигэжэ Хоолой тосхондо һуудаг Санжижаб Ямпиловай ехэ гэгшын гэр соо олон стол табигданхай, 90 гаран хүн суглараад, архи, мяхан, бусад хүндэ ямбын эдеэндэ умбажа байгаа бэлэй. Уригдаһан айлшадай хажуугаар, иимэ юумын болоходо миинтэ архида хүртэлсэжэ һурашаһан зарим хүдхэшүүл баһал гээгдээгүй һааб даа. Миинтэ хүндэ ямбада хүртэхэнь аягүй болоо юм гү, али эдэ хоёр айл ехэ гарзада оробо гэжэ хайрлаа юм гү, олохон хүн элдэб эд бараа, мүнгэ санга, бэлэг сэлэгшье үгөө, хурим түрэһөөшье дутуугүй юумэн болоо.

Хоёр залуу хүбүүдэй диплом «угаалгын» энэ эдеэлэлгэн уулган үдэшын 7 часһаа эхилээд, үглөөнэй 3-4 час болотор үргэлжэлһэн. Зариман ууһан эдиһэн, хатуу харадаа диилдэжэ, стол доогуур хүмэриһэн, аяга табаг унагааһан; хоёр хүлөөрөө тулгалжа шадахаяа болёод, гэртээ тэлүүлжэшье абаашуулһан хүнүүд бии байгаа. Хэды шэнээн архи уугдаа юм, бү мэдэе. Архи багадаа, садаагүйб гэжэ шамарлажа ошоһон хүн үгы байгаал гэлсэдэг.

Диплом «угаалгын» энэ ехэ дүйрөөн соогуур хүн түхэлөө алдатараа, мэдээ ухаагаа табитараа архи ууһан Дамбаев Доржо гэдэг колхозой механизатор баһал «Дружба» колхозойнгоо жолоошон Улаан Очировтай наншалдаад, тэрэнээ түмэрөөр толгойень соо сохижо алажархёо. «Хүсэеэ туршалган» соогуур баһа нюдэ нюураа хүхэ бала болотор сохюулһан хүнүүдшье үглөөдэрынь олон харагдаа ха.

Хэмһээ хэтэрһэн ябадалай хойшолон энэл даа. Дүрбэн бага үхибүүдэй эсэгэ хүнэй ами наһанда хоро хүргэгдөөд, үшөө найман үхибүүдэй эсэгын түрмэдэ хаагдаад байһан энэ гашуудалтай, зэбүүрхэхээршье үйлэ хэрэгэй түлөө хэн зэмэтэй гээшэб? Иимэ юумэ болохо гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүйбди. Иимэрхүү архидаан ходо болоожол байдаг гүбэ. Хүнүүдые хүндэлһэн, архидуулһандаа бидэ зэмэтэй бэшэбди гэжэ Хойлоковтон, Ямпиловтаншье мүнөө дүтэ хүргэнэгүй. «Доржо Дамбаев гэдэг хулиган, бандидшье бэшэ, хүнэйл зэргэ архи уугаад ябадаг хүн һэн. Үдэрэй тодхор болоожо хүнэй ами наһанда хоро хүргэбэ гээшэ» гэхэшье зон эндэ бии. Доржо Дамбаев ажалша бэрхэшье хүн юм гэлсэнэ. Теэд архи гээшэмнай хүниие һайн муу гэжэ илгаруулдаггүй бшуу. Тэрээнтэй «нүхэсэбэл» ямаршье сэсэн хүниие галзуу тэнэг болгохо, гартань хутага, һүхэшье барюулха, элүүртэ хэхэгүй юумыень хүүлхэ байна ха юм. Тэрэ диплом «угаалганда» хабаадалсажа, шэлтэй сагааниие гудамхижа һууһан хүнүүдэй али нэгэндэ хандажа: «архи гээшэ ами наһанай дайсан, мэдээ табитараа бү уугыт» гээ һаа, балайшье дуратай байхагүй һэн. Хүнүүд унал ха юм, би юунһээ дутаабиб. Архиншаа бэшээб, нэгэ дахин һогтоходомшье яахаб гэжэ атанханаа алдахадаа болохо бэлэй.

Үглөөдэрынь мангарлажа мэнэршэһэн толгойтой, аягыншье оёорто үлэһэн архи шабхахаар бэлэн болошоһон хүнүүд үсэгэлдэр үдэшэ архидаһан айлайнгаа газаагуур обоороолдоо һэн гэжэ, тэдэниие хараһан хүн хэлэдэг. Ингэжэ хэды олон хүн халуун хүдэлмэриин үедэ ажалһаа һамшаа.

Ажахыдань, нютаг соонь иимэ таарамжагүй юумын болоод байхада, тэндэхи Ехэ-Хүдэриин сомоной Соведэй түрүүлэгшэ М. Н. Назимова, «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ И. П. Осеев, парткомой секретарь Б. Т. Цыренжапов гэгшэд энээндэ ямар сэгнэлтэ үгэнэб? Хүн зоной дунда ойлгуулаамжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ, иимэхүү архидалган уулганай болоходо нютагай эмхи зургаануудай хамаагүйгөөр хандадаг дээрэһээ тохёолдоо гэжэ тэдэ ойлгохо ха гү?

Энээндэ тодорхой харюу үгэхэнь бэрхэтэй. «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадахаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, мүн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые зүбшэн хэлсэлгэдэ хүн зониие олоор хабаадуулһан суглаанууд эндэ үнгэргэгдэнэгүй. Тэрэ болоһон ушар тухайшье коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэдэй зүгһөө ёһотой партийна шанга сэгнэлтэ үгэһэн, нюур сахилтагүй сэхэ шүүмжэлэлтэй хөөрэлдөөн эндэ үшөө болоогүй байһаар.

НААДАНИИНЬ ХОЙШОЛУУЛАГДАБА

РЕЙКЬЯВИК. Августын 18. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй арбан табад... дан үнгэргэгдэбэ.

Гроссмейстернүүд Спасский, Фишер гэгшэд энэ уулзал... дэхи ябадалдаа хойшолуулаа.

Хойшолуулагдаһан партинь үсэгэлдэр наадагдаһан бай...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Үйлэдбэридэ—жэгдэ алхам»—түрүү бэшэг. «Социалис мүрысөөнэй алхам» — подборко. «Ехэ замай эхин»—В. Серебренниковэй статья. Хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Марксистско-Ленинскэ сурталые шудалха — В. Зайкинай статья. АПН-эй материал. «Архи—ами наһанай дайсан» — подборко.

Гурбадахи хуудаһанда: дэлхэй дээрэ болоһон һонинууд. Уласхоорондын тэмдэглэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: субботын хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.00 — һүүлэй һонинууд. 13.10 — Красноярска студиин программа. 13.55—үхибүүдтэ зорюулагдаһан кукольна спектакль. 14.30—хүгжэмтэ дамжуулга. 15.00—«Здоровье»—научно-популярна дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

15.30—«Однажды в субботу» киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА

15.40—«13 стульев» ...визионно театр. 17.20—... тэ — «Молодость». 19.... «Время» — информа... программа. 19.30 — ...нууд. 20.25 — «Ехал... трамвае Ильф и Петров» ... фильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

21.40—«Ая ганга».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

17.00—«Три дня В... Чернышева» — уран һай... фильм.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефо...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Телефоны: редактора — 5... приёмная — 54-93. зам. р... тора — 68-08 зам. ред... ра — 62-62, ответ. секр... — 50 52, зам. ответ. секр... — 66-76, отделы: парт... жизни — 60-91, сельском... зяйства — 64-36, 63-86, ... ганды и агитации — 5... промышленности и строи... ства — 61-35, советского с... тельства и быта — 69-58, ... туры и школ — 60-21, ... рабселькоров — 67-31, ... машин — 34-05. обществ... приёмная — 56-62. маши... бюро — 57-63, фотолаб... рия — 33-61.

Н-02427. Заказ № 13...